

colecția

 MERITO

Standarde și descriptori de performanță. Educație muzicală Clasa a V-a

Un proiect RBL – MERITO, 2022

Antoaneta Ioana LUCHIAN
(coordonator)
Alexandra HOMONE
Carmen HORD

editat de

Standarde și descriptori de performanță. Educație muzicală (clasa a V-a)

Un proiect RBL – MERITO, 2022

Autori: Antoaneta Ioana LUCHIAN (coordonator)
Alexandra HOMONE
Carmen HORD

Ideea dezvoltării standardelor curriculare a apărut în comunitatea MERITO, sub coordonarea domnului profesor Constantin Lomaca, liderul departamentului de Științe al Franconian International School din Germania și consultant în proiecte educaționale. Împreună cu profesori voluntari din comunitatea MERITO, s-a pornit colaborarea pentru: Limba și literatura română, Matematică, Educație muzicală, Biologie și Geografie. Ulterior, coordonarea a fost preluată de Bogdan Rațiu, profesor din comunitatea MERITO, finalizând astfel descriptorii de performanță pentru competențe specifice la Limba și literatura română, Matematică și Educație muzicală.

Despre proiectul MERITO:

Prin MERITO, ne-am propus să transformăm meseria de profesor în România, în sensul de a o recredibiliza, prin recunoașterea profesorilor valoroși, și a o profesionaliza, prin dezvoltarea continuă a acestora și propagarea practicilor lor către majoritatea profesorilor din România.

Visăm ca România să fie în top 10 sisteme de Educație din Europa până în 2035, iar pentru aceasta e nevoie să investim consistent în formarea și accesul profesorilor la expertiză de calitate.

Investim continuu în dezvoltarea comunității MERITO și a profesorilor valoroși ca experți-practicieni "de la firul ierbii", pe ariile lor de specializare, și acționăm prin: comunități și intervenții online și offline de învățare pentru profesori din toată țara; dezvoltarea standardelor curriculare, de cercetări pe multiliteratie, gândire critică, educație incluzivă sau STEAM și a unei platforme online de formare continuă pentru profesori, precum Harta Lecturii în România; organizarea de școli remediale sau ore colaborative transdisciplinare.

Fundamentăm acțiunile noastre pe o cercetare internațională privind statutul și profilul profesorului profesionist în România și acțiunile necesare pentru profesionalizarea meseriei, ale cărei prime rezultate le așteptăm în toamna lui 2022.

Pentru mai multe detalii, vă invităm să accesați www.merito.ro și să ne urmăriți pe <https://www.facebook.com/proiectulmerito>.

MERITO este un proiect al Fundației Romanian Business Leaders (RBL - www.rbls.ro) – o organizație apolitică, neguvernamentală și non-profit care oferă o platformă de acțiune și implicare socială pentru antreprenorii și șefii de companii din mediul de business privat. RBL face România o țară mai bună pentru business și pentru români, prin proiecte care îmbunătățesc antreprenoriatul, educația și buna guvernare în România. Proiectele RBL sunt inițiate și dezvoltate pe bază de voluntariat de cei peste 200 de membri, antreprenori și executivi de top din România.

Consultanți științifici: Oana MOȘOIU, Universitatea din București
Maria KOVACS, Fundația Noi Orizonturi
Mihalea MITESCU-MANEA, Universitatea de Vest, Timișoara

Referenți: Prof. univ. dr. Constantin CUCOȘ, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași
Prof. univ. dr. Mircea MICLEA, Universitatea „Babes-Bolyai”, Cluj-Napoca
Prof. univ. dr. habil. Elena CHIRCEV, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”, Cluj-Napoca
Lector. univ. dr. Oana MOȘOIU, Universitatea din București
Lector. univ. dr. Mihaela MITESCU-MANEA, Universitatea de Vest din Timișoara.
Maria KOVACS, Fundația „Noi Orizonturi”

Prefață

Activarea curriculumului școlar ține atât de „generatorii” decizionali, dar și de cei care îl aplică, îl contextualizează, îl derulează la modul concret. De aceea, efortul reflexiv, pe linie didactică, revine și practicienilor-profesori ce pot continua efortul proiectiv la nivelul unor instrumente sau suporturi metodice diverse.

În prezentul construct curricular ni se propun, de către profesioniști cu experiență și probitate didactică, prin raportare la trei discipline (Limba și literatura Română, Matematică și Educație muzicală – clasa a V-a), o serie de standarde de evaluare a performanței școlare și de descriptori de performanță aferenți în urma analizei atente a documentelor din cadrul curriculumului și a unei consistente documentări cu referire la procesul de elaborare a acestora prin raportarea la practicile internaționale ale evaluării competențelor.

Valorizăm, în mod deosebit, coerența și unitatea modelului de analiză și explicitare a descriptorilor, o adevărată „carcasă” generativă, exemplară și euristică ca instrument, care este atentă atât la elementele comune ale disciplinelor dar și la cele specifice. Oricum, autorii au vizat – și au ajuns – la claritate și abordare sistemică, certitudine operațională, eficiență aplicativă, maleabilitate și corelare cu specificul unor domenii de conținut sau niveluri de performare școlară. Avem de a face cu o abordare printr-o realistă situație în context, dar și cu o demonstrare a faptului că autorii au nu doar conștiința necesității decelării unor conduite integrative la elevi (cunoștințe, atitudini, valori), ci și o înțelegere a modului în care standardele ar trebui să fie interconectate în cadrul curriculumului cu celelalte componente, pentru a putea realiza progresul elevilor, evaluarea formativă și sumativă în mod obiectiv și riguros, dar și pentru o concepție unitară asupra finalităților. E un exemplu de acuitate procedurală, de răspuns optim la niște nevoi pe care doar cei cu expertiza predării concrete o pot deține sau împărtăși.

Referențialurile propuse pot deveni ancore și baze de elaborare a unor forme și instrumente de evaluare care să asigure, cel puțin în ce privește evaluările care vor rămâne la latitudinea profesorilor, rezultate edificatoare, probatorii și eficiente în raport cel puțin cu evaluarea formativă, continuă, dacă și în raport cu în unele ipostaze ale evaluărilor sumative, finale, clasificatorii etc. Cunoșcători ai „bucătăriei” și travaliului predării, autorii sunt atenți la modul de formare a competențelor, punând în relație, în funcție de nivelul de performanță vizat, acțiunea, conținutul vehiculat și condițiile de realizare a sarcinilor. Sunt subliniate diferențieri între pragurile de performanță, sprijinind atât evaluarea rezultatelor realizate de elevi, cât și a calității proceselor prin care se ajunge la acestea.

Considerăm că un astfel de suport didactic va oferi un sprijin consistent în construirea itemilor de evaluare, în detaliile baremelor diferitelor probe de evaluare (practice, orale sau scrise), în realizarea unei evaluări formative substanțiale, în alegerea conștientă a instrumentelor de evaluare, în realizarea autoevaluării, în desenarea unor parcursuri personalizate de învățare, în construirea unor planuri remediale consistente și eficiente pentru elevi, în realizarea unei predări diferențiate și a auto-reglării demersurilor didactice.

De aceea, felicitându-i pe autorii celor trei lucrări, încurajăm și pe alți practicieni reflexivi să continue gestul, deopotrivă demonstrativ și colegial, de edificare și co-generare a unor complemente curriculare asemănătoare și pentru alte discipline.

Constantin Cucos

Profesor universitar dr., Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației,
Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași

Cuvânt-înainte

Subiectul *standardelor de evaluare* este unul dintre cele mai actuale și mai dezbătute aspecte în câmpul tematic al educației ultimilor ani. Stimulat de recomandările din raportul OECD 2017 și reactualizat în dezbaterile din procesul de elaborare a documentului *România educată*, acest subiect a beneficiat de acordul tuturor părților implicate cu privire la necesitatea, importanța și urgența elaborării și integrării *standardelor* în activitatea curentă la clasă a cadrelor didactice. Da, sunt necesare standarde pentru a însoți și ghida evaluarea exprimată prin note. Da, scala de notare ar trebui explicitată din punct de vedere descriptiv. Da, sunt necesare standarde care să descrie în mod logic, progresiv, coerent, dezvoltarea competențelor elevilor la toate disciplinele, la toate clasele și nivelurile educaționale. În mod ideal, standardele formulate la nivelul disciplinelor ar trebui să fie aliniate și cross-validate cu descrierile profilului absolventului, așa cum sunt prezentate în documentul de politici educaționale *Cadrul de referință al Curriculumului Național (2020)*.

Printr-un efort considerabil și voluntar al unei echipe de profesori dedicați și disponibili – mai ales! –, ne sunt astăzi oferite o primă serie de standarde de evaluare, pentru trei discipline. Urmează, cu siguranță, ca acest efort de pionierat să fie urmat de standardele pentru celelalte discipline, precum și pentru anii școlari ulteriori. Este important că aceste standarde sunt elaborate, pentru început, la ciclul gimnazial și, în special pentru clasa a V-a, întrucât se remarcă o ruptură majoră la tranziția dintre ciclul primar și cel gimnazial – atât cu privire la modalitățile de predare, abordarea învățării în raport cu natura disciplinelor de studiu, cât și la modalitățile de notare, trecând de la o notare pe bază de calificative (și acestea lipsite de descriptorii de performanță asociați) la o notare pe bază de note (n. a. – poate părea redundantă exprimarea în această formă; pentru a evita această formulare, se folosește, de regulă, sintagma „evaluare pe bază de note”, însă, acest mod de exprimare este incorect: prin notare doar înregistrăm un nivel al performanței, procesul de evaluare fiind mai complex, nu se reduce doar la actul notării, adică la asocierea unei etichete numerice unui nivel de performanță care necesită o descriere specifică, detaliată, informativă și orientativă cu privire la ce este capabil să realizeze, să facă, să știe, să fie un elev ca urma-re a unui proces de învățare).

Standardele de evaluare prezentate se constituie ca un nou început, într-o nouă etapă în care construim, mai sistematic, cultura evaluării atât în rândul cadrelor didactice, cât și la nivelul societății. A funcționa în baza unor repere care să jaloneze parcursul și evoluția elevilor, a informa părinții cu privire la „conținutul” competenței copiilor lor, a construi relația de co-responsabilizare educațională în dezvoltarea elevilor, pe baza informațiilor oferite de standardele de evaluare sunt câteva avantaje certe pe care utilizarea acestui instrumentar evaluativ le aduce în relația școală – familie și școală – societate. Prin integrarea acestor standarde în activitățile curente la clasă, în evaluarea formativă, *pentru* învățare, precum și în asocierea cu o scală de notare revizuită, cu mai puține trepte și cu niveluri de performanță exprimate mai specific, mai clar, cu o zonă de intervenție educațională asociată (remediere, dezvoltare, aprofundare, extindere), avem iată, o soluție educațională sistemică pe care am reușit să o realizăm cu sprijinul și cu eforturile cadrelor didactice, susținute de mediul nonguvernamental și validate de instituțiile competente educațional.

Continuarea acestor eforturi cu noi standarde, pentru alte discipline și pentru alte clase, revizuirea constantă a standardelor propuse, validarea prin practicile cadrelor didactice și integrarea în instrumentarul digital de evaluare și înregistrare a rezultatelor învățării sunt etape ulterioare, imediate, pe care le așteptăm și le susținem cu mare interes.

Oana Moșoiu

Lector universitar, dr. în Științele Educației
Universitatea din București, Facultatea de Psihologie și Științele Educației

Argument

Ca element al politicilor curriculare din România postdecembristă, standardele de evaluare a performanței școlare a elevilor au fost definite și detaliate în diferite documente de politică educațională. Centrarea pe formarea de competențe și evaluarea centrată pe standarde sunt dezideratele educației contemporane, ce vizează atât egalitatea de șanse, cât și personalizarea traseelor de învățare printr-o evaluare ce are la bază standarde de performanță și niveluri de atingere a acestora.

Prezentul proiect a fost demarat de comunitatea MERITO (sub egida Romanian Business Leaders), din dorința de a sprijini profesorii în derularea activității lor la clasă. Acest demers mizează pe modelul „bottom-up”, al schimbărilor care se pot face de jos în sus, de la profesorul care lucrează zi de zi cu programa școlară către organismele administrative ale sistemului educațional românesc. Contextul actual al noului curriculum pune în dificultate procesul didactic, iar competențele propuse trebuie să fie însoțite, în mod firesc, de rezultate, de finalități clare. Opțiunea noastră pentru realizarea standardelor își dorește să depășească dilemele care se ascund în spatele unor expresii precum „curriculum bazat pe competențe” sau „centrarea pe elev”, care își găsesc relevanța doar în momentul validării unor descriptori de performanță și totodată a unei evaluări unitare la nivel sistemic.

Din acest motiv, grupul de lucru s-a rezumat la realizarea unor standarde curriculare pe baza programei școlare, care să le ofere profesorilor instrumente coerente în construirea activităților didactice și în evaluarea progresului școlar al elevilor. Ne dorim să venim în sprijinul profesorilor în fundamentarea activității de proiectare și de evaluare, care determină apropierea actului didactic de abordări centrate pe rezultatele învățării (*outcomes learning*), pe standarde sau pe procesul de învățare. Acestea sunt convergente și necesare pentru a orienta practica profesională către fixarea elevului în centrul demersurilor didactice, pentru ca situațiile de învățare și evaluarea să fie axate pe formarea competențelor¹.

S-a simțit nevoia de a începe derularea procesului de elaborare a standardelor prin definirea conceptelor și, respectiv, prin consultarea bibliografiei de specialitate și prin analiza documentelor de politici educaționale ce vizează problematica evaluării bazate pe standarde de performanță. Totodată, au fost inițiate dezbateri la nivelul comunității și demersuri de consultare a specialiștilor din domeniu.

Scrierea standardelor curriculare este un prim pas, dintr-un proces elaborat, care urmărește etape clare (detaliate în capitolul final al acestui material), ce vizează validarea descriptorilor de către beneficiarii primari ai acestui demers: profesorii și elevii lor.

În final, sintetizăm aspectele principale pe care standardele le vizează și implicit, necesitatea implementării unor standarde curriculare la clasă:

- **Profesorul** devine mult mai conștient de cum poate interveni în predare-învățare pentru ca elevul să evolueze; poate realiza planuri personalizate de intervenție remedială; poate crea teste formative în funcție de nivelurile realizate; poate să-și proiecteze cu mult mai multă precizie activitățile de predare/de evaluare și poate stimula capacitățile metacognitive.
- **Standardele de evaluare a performanței elevilor** orientează formarea competențelor elevilor la clasă; sprijină realizarea de bareme analitice detaliate; sprijină realizarea unei evaluări obiective, unitare, standardizate, crescând transparența procesului de evaluare.

1 Cf. Daniel Andronache, *Proiectarea curriculară centrată pe competențe: perspective analitice și investigative*, Editura Universității din București, 2014, pp. 42-46.

I. Standarde de performanță. Delimitări conceptuale

1. Cadrul legislativ

- *Legea educației naționale nr.1/2011*, cu modificările și completările ulterioare;
- *OMEN nr. 3.393/28.02.2017* privind aprobarea programelor școlare pentru învățământul gimnazial;
- *OMEC nr. 5765/15.10.2020* privind aprobarea documentului de politici educaționale *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național.*

Strategii complementare

- Raportul proiectului *România educată*, proiect al Președintelui României, 14.06.2021.

2. Repere conceptuale

În sistemul de învățământ, evaluarea este un proces vital ce furnizează informațiile necesare reglării și ameliorării activității educaționale de la o etapă la alta, prin adoptarea de măsuri corespunzătoare. Semnificația largă a evaluării este aceea de „act psihopedagogic complex de stabilire a relevanței și a valorii unor procese, performanțe, comportamente etc. prin raportarea acestora la **un sistem de indicatori de performanță, respectiv criteriile și standarde prestabilite**”².

În *Dicționarul explicativ al limbii române*, **standardul** este definit drept „normă sau ansamblu de norme care reglementează calitatea, caracteristicile, forma unui produs; document în care sunt consemnate aceste norme”³, iar în *Enciclopedia internațională a evaluării în educație*, standardele educaționale (cadru de referință) sunt definite drept „obiective de atins, așteptări ale atitudinii dorite sau niveluri de performanță”⁴.

Identificăm două ipostaze ale conceptului de standard: standarde educaționale/curriculare (cadru de referință) și standarde de performanță (standarde naționale de performanță școlară).

Cadrul de referință este un document reglator cu rolul de a asigura, pe termen lung, conceperea unitară a curriculumului și corelarea acestuia cu toate componentele procesului educațional.

Raportat la mediul școlar, cadru de referință curricular trebuie să ofere:

- ținte clare de învățare pentru fiecare ciclu și nivel de învățământ, bazate pe standarde naționale corelate cu cele internaționale; țintele respective trebuie adaptate și completate cu măsuri preventive pentru elevii proveniți din medii dezavantajate;

- prevederi clare și precise pentru utilizarea echipamentelor și auxiliarelor curriculare, cu indicarea explicită a categoriilor de resurse digitale ce pot fi folosite;

- principii și instrumente pentru evaluarea performanțelor școlare (ale elevilor, cadrelor didactice și unităților școlare);

- norme, valori și principii care să orienteze dezvoltarea profesională a cadrelor didactice – formarea inițială, inserția profesională și formarea continuă; raportat la aceste norme, valori și principii este necesar să se conceapă și să se operaționalizeze un nou sistem de evaluare a personalului didactic (sistem care azi este aproape nefuncțional).

Standardele curriculare reprezintă un sistem de referință comun și echivalent la sfârșitul unui nivel de școlaritate, care permite evidențierea progresului realizat de elevi de la o treaptă de școlaritate la alta (sunt standarde naționale). Ele sunt criteriile de evaluare a calității procesului de învățare, specificări de performanță care indică gradul în care sunt atinse obiectivele curriculare, sunt însușite cunoștințele, sunt formate capacitățile și atitudinile stabilite prin curriculum planificat.

2 Miron Ionescu, Mușata Bucos (coord.), *Tratat de didactică modernă*, ed. a II-a, revizuită, Editura Paralela 45, Pitești, 2017, p. 383

3 *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2012, p. 1046

4 „standard should be regarded as objectives to be attained, or expectations of desirable attitudes or levels of performance”, în Herbert J. Walberg, Geneva D. Haertel, *The International Encyclopedia of Educational Evaluation*, Pergamon Press, Oxford-New York-Seoul-Tokyo, 1990, p. 435

Conceptul de standard curricular vizează cu prioritate și, de regulă, finalitățile și conținuturile educației. „Standardele curriculare se referă la trei aspecte: natura competențelor, registrul competențelor și nivelul așteptat de realizare al acestora, exprimat în indicatori de performanță”⁵. Standardele curriculare se distribuie pe niveluri de școlaritate (profiluri de formare) și tipuri de discipline.

Standardele naționale de performanță școlară sunt enunțuri sintetice pe baza cărora se poate constata în ce măsură sunt atinse obiectivele referențiale de către elevi. “Rezultatele școlare sunt raportate prin diferite strategii de evaluare la obiectivele educaționale, proiectate pe baza sistemului de valori ce fundamentează concepția curriculară generală”⁶. Standardele de performanță, definite pentru nivelurile minimal, mediu și maximal, au caracter normativ, constituind repere de evaluare pentru elevi, profesori, părinți, concepătorii de curriculum și evaluatori ai procesului și sistemului de învățământ⁷.

Adeseori standardele de performanță sunt asimilate unor norme care ghidează nivelul de așteptare în ceea ce privește gradul de formare a unei competențe. Literatura de specialitate preferă termenul de standard de performanță, poate și datorită faptului că, în general, această noțiune este asociată cu evaluarea standardizată, menită să permită identificarea nivelului real de performanță într-un anumit moment și compararea rezultatelor obținute de către diferiți examinați și/sau între rezultatele obținute de un elev în diferiți ani de evaluare.

Asocierea standardelor și implicit a stabilirii nivelului de performanță cu „evaluarea criterială” permite interpretarea rezultatelor evaluării în funcție de un set de competențe vizate, bine definite⁸ și face referire la: **descrierea performanței elevilor**, încadrarea celor examinați într-o categorie (de exemplu: performanți vs. neperformanți) și **descrierea nivelului de performanță** pentru o anumită categorie, în studiile legate de programele de evaluare.

La nivel operațional, se cristalizează așadar conceptul de **standarde de evaluare/standarde de performanță** – percepute ca și criterii de măsurare și de apreciere a rezultatelor realizate de elevi, stabilite de obiectivele/competențele generale și specifice ale activității de instruire. Standardele de evaluare/permanență au calitatea de standarde curriculare în măsura în care oferă „criterii de verificare a gradelor de îndeplinire a obiectivelor *fixate în documente curriculare (planuri de învățământ, programe școlare, proiecte de lecție) ca: obiective specifice – la nivel de competențe ce pot fi atinse, în condiții de învățare, pe termen lung (an școlar) sau mediu (semestru, capitol, temă); și obiective concrete (operaționale) – definite ca termeni de performanță, realizabile gradual (standard: minim-mediu-maximal-excepțional)*”⁹.

Literatura de specialitate americană, definește **standardele de performanță** ca „urmărirea corectă a unui sistem rațional prescris de reguli sau de procedură, care are ca rezultat atribuirea unui număr/note pentru a face diferența între două sau mai multe stări sau grade de performanță”¹⁰. Totodată, se creează corespondența dintre standardele de performanță și „standardele de conținut”, termen folosit „pentru a descrie un set de rezultate, de obiective curriculare sau de obiective instructive specifice care formează domeniul de conținut din care este construit un test. Performanța elevului la testare este concepută pentru a fi interpretată în termeni de standarde de conținut pe care se așteaptă să le fi atins elevul, având în vedere scorul/punctajul testului”¹¹.

Diferența dintre standarde de conținut și standarde de performanță ar constă, de fapt, în **gradul de stăpânire** a conținutului (indiferent de tipul acestuia: informativ, procedural etc.) – pentru primele – și **nivelul de aplicare** al acestuia, în ce măsură elevul utilizează corect cunoștințele pe care le deține – pentru cele din urmă.

Standardul de performanță este delimitat de un nivel de performanță (*cut scores*). Într-un cadru de referință, fie dual, de tipul admis/respins, fie structurat pe mai multe niveluri (minimal, mediu, maximal, de excelență). La rândul lor, orice nivel de performanță este delimitat de cel puțin un prag, care definește: ce anume trebuie să știe să facă elevul cu ce cunoaște pentru a fi considerat performant în cadrul nivelului; respectiv, care sunt acțiunile pe care acesta trebuie să le îndeplinească pentru demonstra că deține competența evaluată. Pragul prezintă, așadar, minimum de cunoștințe și de aptitudini pe care elevul trebuie să le dețină pentru a atinge un anumit nivel.

5 Dan Potolea, Steliana Toma, Anca Borzea (coord.), *Coordonate ale unui nou cadru de referință al curriculumului național*, Centrul Național de Evaluare și Examinare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2012, p. 69.

6 Carmen Crețu, *Teoria curriculumului și conținuturile educației*, Editura Universității “Al.I.Cuza”, Iași, 2000, p. 172.

7 Carmen Crețu în *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Constantin Cucoș (coord.), Editura Polirom, Iași, 1997, p. 118.

8 Herbert J. Walberg, Geneva D. Haertel, *op.cit.*, p. 113.

9 Sorin Cristea, *Evaluarea instruirii în cadrul procesului de învățământ: strategii, metode, procedee și instrumente*, Didactica Publishing House, București, 2019, p. 145.

10 Gregory J. Cizek, „Reconsidering standards and criteria”, în *Journal of Educational Measurement*, nr. 30(2)/1993, p. 100.

11 Gregory J. Cizek, Michael B. Bunch, *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, Sage Publications, USA, 2007, p. 14.

Așadar, **standardele de conținut** reprezintă o măsură cantitativă raportându-se la cât anume trebuie să stăpânească din conținuturi elevul pentru a trece un prag, iar **standardele de performanță**, la cât de bine aplică elevul, la nivelul întregului test, cunoștințele pe care le deține¹².

În strictă legătură cu standardele de conținut, se află criteriile de acordare a punctajului, descriptorii de performanță (*item scoring criteria*). Prin descriptorii de performanță se particularizează, la nivelul unui item, standardul de performanță, reprezentând cât și ce anume trebuie să facă elevul pentru a obține un anumit punctaj.

Din analiza literaturii de specialitate în domeniu se configurează așadar o relație organică între componentele procesul de evaluare: funcțiile și formele de evaluare, respectiv instrumentele de evaluare și standardele de performanță. În acest context este important să subliniem calitățile pe care trebuie să le îndeplinească orice instrument de evaluare¹³:

- **validitatea** – măsoară testul ceea ce este destinat să măsoare?,
- **fidelitatea** – rezultatele obținute prin aplicarea repetată a testului sunt constante?,
- **obiectivitatea** – aprecierile făcute de mai mulți evaluatori sunt concordante?,
- **aplicabilitatea** – poate fi administrat și interpretat cu ușurință?.

În ceea ce privește validitatea, autorii precizează că, acestea se raportează atât la conținutul instrumentului de evaluare, în măsura în care testul acoperă uniform conținuturile majore, cât și la construct, prin acuratețea măsurării unui anumit produs (creativitatea, comprehensiunea etc.).

Cizek¹⁴ realizează o analiză a relației dintre testul standardizat ca instrument de evaluare sumativă și caracteristicile cadrului de referință, ansamblu al standardelor de performanță. În viziunea autorului, din punct de vedere procedural:

- **standardele trebuie să fie explicite** (în sensul în care scopurile și procedeele de măsurare să fi fost prezentate *a priori*),
- **standardele trebuie să fie aplicabile** (prin asigurarea unui caracter facil implementării procedurii și analizei datelor; de asemenea, se referă la gradul de credibilitate și de relevanță pentru publicul țintă),
- **standardele trebuie să fie sistematic și riguros implementate** (cu referire la selecția și formarea participanților, la definirea standardelor, la colectarea datelor),
- **standardele trebuie să ofere un feedback de încredere** cu privire la procesul de evaluare și să fie bine documentate, astfel încât să ofere informații relevante pentru evaluare.

Caracteristicile interne ale standardelor sunt așadar următoarele:

- consecvența în ceea ce privește metoda utilizată în stabilirea standardelor;
- consecvența aplicării, de către evaluatori, a criteriilor pentru stabilirea gradului de dificultate pentru itemi;
- consecvența aplicării criteriilor între diferiți participanți;
- consecvența deciziilor în ceea ce privește stabilirea pragurilor de performanță și a gradului de înțelegere a acestora, la consistența clasificărilor.

Referindu-se la creșterea obiectivității în evaluare, Constantin Cucuș¹⁵ aduce în discuție descriptorii de performanță explicitați ca „o suită de enunțuri normativ-valorice care circumscriu activități și performanțe probate de elevi [...] și induc uniformizarea condițiilor de evaluare”. Autorul disociază obiective educaționale și descriptorii de performanță. Astfel, obiectivele sunt predictorii de performanță, anticipări ale rezultatelor învățării, orientează predarea și învățarea, iar descriptorii sunt repere de evaluare a rezultatelor.

Pentru o conceptualizare clară a noțiunii de standard se impun o serie de detalieri asupra unor concepte aflate în relație cu standardele de performanță:

a) denumirea nivelului de performanță se realizează în funcție de acuratețea încadrării într-un anumit nivel.

Cadrul de referință al nivelului de performanță poate avea:

- două niveluri: admis/respins, promovat/nepromovat;
- trei niveluri: minim/mediu/maxim sau de bază/mediu/avansat;
- patru niveluri: insuficient/suficient/bine/foarte bine sau mai multe.

b) descriptorii de performanță sunt alcătuiți din mai multe propoziții sau paragrafe care oferă explicații clare, detaliate, specifice pentru fiecare nivel de performanță și sunt exprimate, în general, prin construcții verbale care

¹² Gregory J. Cizek, Michael B. Bunch, *op. cit.*, p. 29.

¹³ D. Ausubel, F. Robinson, *Învățarea în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981, p. 678, *apud* Adrian Stoica, *Evaluarea curentă și examenele*, București, 2001, p. 48.

¹⁴ Gregory J. Cizek, Michael B. Bunch, *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, *op. cit.*, p. 60.

¹⁵ Cf. Constantin Cucuș, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, p. 453 și urm.

prezintă cunoștințele, abilitățile, caracteristicile pe care trebuie să le aibă cei care sunt plasați la nivelul respectiv de performare.

c) *evaluarea criterială* permite interpretarea rezultatelor evaluării în funcție de un set de competențe vizate, bine definite¹⁶ și care face referire la: descrierea performanței elevilor, încadrarea celor examinați într-o categorie (de exemplu: performanți vs. neperformanți) și descrierea nivelului de performanță pentru o anumită categorie, în studiile legate de programele de evaluare.

d) *evaluarea standardizată* este un tip de evaluare caracterizat printr-un număr mare de itemi cu un grad ridicat de obiectivitate, care sunt relevanți prin comparație de la un an la altul pentru toți elevii. Prin evaluarea standardizată se verifică numeroase competențe și cunoștințe prin itemi de tip grilă, cu un grad ridicat de validitate și fiabilitate¹⁷.

e) *IRT (Item Response Theory)*, teorie modernă a evaluării, ca latură a psihometriei, care constă în proiectarea, analiza și notarea itemilor cu scopul de a măsura abilități, atitudini, cunoștințe observabile sau latente.

f) *outcomes (rezultate ale învățării, trad. n.)* sunt o serie de abilități, atitudini, cunoștințe observabile, produse ale învățării care sunt supuse evaluării. Killen¹⁸ consideră că sunt două tipuri de rezultate: cele care cuprind indicatorii de performanță (rezultate din teste standardizate) și cele care se referă la rezultate mai puțin tangibile (ceea ce știu elevii, ce sunt capabili să facă).

3. Analiza documentelor de politică educațională ce vizează problematica standardelor de evaluare a performanței elevilor

Ca element al politicilor curriculare din România postdecembristă, standardele de evaluare a performanței elevilor au fost definite și elaborate în diferite documente de politici educaționale.

1. În *Legea învățământului nr. 84, din 24 iulie 1995* (revizuită în iunie 2003), la art.128 alin. 4 se precizează că „Obiectivele specifice în evaluarea procesului instructiv-educativ pe fiecare nivel de învățământ se stabilesc prin standarde aprobate de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului”¹⁹.

2. În 1998, a fost elaborat și aprobat documentul de politică educațională *Curriculum și dezvoltare curriculară în contextul reformei învățământului. Politici curriculare de perspectivă*, care a stabilit prioritățile demersurilor viitoare în domeniu. Acest document de politică educațională a explicitat, pentru prima dată, premisele filosofiei educaționale pe baza căreia s-a dezvoltat curriculumul național și a definit conceptele de bază din domeniu: *curriculum de bază, curriculum la decizia școlii, ciclul curricular, arie curriculară, schemă orară, standard curricular, profil de formare etc.*

Mai mult, se accentuează că **standardele curriculare de performanță** sunt „standarde naționale, absolut necesare în condițiile introducerii unei oferte educaționale diversificate, concretizate în elaborarea unui nou plan de învățământ, a unor programe școlare cadru și a manualelor alternative. Ele reprezintă, pentru toți elevii, un sistem de referință comun și echivalent, vizând sfârșitul unei trepte de școlaritate. Standardele curriculare de performanță sunt criteriile de evaluare a calității procesului de învățare. Ele reprezintă enunțuri sintetice, în măsură să indice gradul în care sunt atinse obiectivele curriculare de către elevi. În termeni concreți, standardele constituie specificări de performanță vizând cunoștințele, competențele și comportamentele stabilite prin curriculum”²⁰. În viziunea autorilor, standardele curriculare de performanță „asigură conexiunea între curriculum și evaluare. Pe baza lor vor fi elaborate nivelurile de performanță, precum și itemii necesari probelor de evaluare. Standardele vor fi realizate pe obiect de studiu și pe treaptă de școlaritate (respectiv, pentru clasele a IV-a și a VIII-a/ a IX-a)”²¹.

3. În anul 2003, printr-un ordin al ministrului educației, cercetării și tineretului²² s-a decis „elaborarea unor standarde de evaluare și a unei metodologii de evaluare curentă bazată pe criteriile de notare”. În același an, standardele

16 Herbert J. Walberg, Geneva D. Haertel, *op.cit.*, p. 113.

17 Arthur Hughes, *Testing for Language Teachers*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003, pp. 41-42.

18 *Apud*. Andronache, *vol.cit.*, p. 41.

19 <https://lege5.ro/Gratuit/hazdami/legea-invatomantului-nr-84-1995>

20 Ministerul Educației Naționale, Consiliul Național pentru Curriculum – *Curriculum Național pentru învățământul obligatoriu. Cadru de referință*, București, 1998, p. 37.

21 *Ibidem*.

22 OMECT nr. 3980/19.05.2003 cfr. *Criterii de notare pentru clasa a VIII-a*, Ministerul Educației și Cercetării, Serviciul Național de Evaluare și Examinare.

de evaluare au fost postate și pe site-ul ministerului și un grup de specialiști ai Serviciului Național de Evaluare și Examinare (SNEE) a implementat un program de *validare experimentală a criteriilor de notare elaborate pentru fiecare lecție/ capitol la disciplinele clasei a VIII-a*²³.

Procesul de validare a fost structurat pe două componente: **pilotarea criteriilor de notare** pe un eșantion de aproximativ 2000 de elevi din 13 județe, desfășurată în perioada 2-15 decembrie 2003 și **experimentarea propriu-zisă** programată a fi desfășurată, la nivel național, în perioada februarie-mai 2004. Din raportul publicat de SNEE reiese că procesul de validare nu a fost finalizat (etapa de experimentare propriu-zisă nu a fost implementată).

Din concluziile raportului SNEE reținem următoarele aspecte:

1. pilotarea a fost realizată în trei etape:

- a. elaborarea unei probe scrise pentru fiecare dintre disciplinele: matematică, fizică, chimie, biologie, geografie, limba și literatura română, limbi moderne, istorie, religie, cultură civică, educație tehnologică, educație muzicală, limba și literatura maghiară, educație fizică și sport.
- b. aplicarea probei scrise eșantionului de elevi
- c. corectarea lucrărilor de către profesorul clasei în paralel cu corectarea „martor”.

Elaborarea probelor scrise, aplicarea și corectarea „martor” au fost realizate de experții SNEE.

2. din analiza rezultatelor probelor de evaluare marja de eroare cea mai mare (± 2 procente) a fost înregistrată la disciplinele umaniste (limba și literatura română, limbi moderne, istorie, geografie, educație tehnologică și educație muzicală).

4. Capitolul V. *Evaluarea rezultatelor învățării al Legii educației naționale nr.1/2011* precizează la art. 71, alin. 2 că „Toate evaluările se realizează pe baza standardelor naționale de evaluare pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu, respectiv modul de pregătire”²⁴ respectiv, la art.72, alin.1 “Evaluarea se centrează pe competențe, oferă feed-back real elevilor și stă la baza planurilor individuale de învățare. În acest scop se va crea o bancă de instrumente de evaluare unică, având funcție orientativă, pentru a-i ajuta pe profesori în notarea la clasă”.

5. În documentul de politici educaționale, *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculum național*²⁵ se specifică faptul că „în contextul unui model curricular centrat pe competențe/rezultate ale învățării, întreg sistemul de evaluare trebuie regândit în paradigma **evaluării pentru învățare**. [...] este nevoie de o corelare la nivelul procesului de predare-învățare-evaluare, care poate fi asigurată prin stabilirea **unor standarde de performanță/ evaluare** formulate într-un limbaj accesibil tuturor potențialilor beneficiari (elevi, părinți, profesori, angajatori etc.)”²⁶.

6. În raportul *Studii OCDE privind evaluarea și examinarea în domeniul educație. România 2017*, sunt analizate amănunțit toate formele de evaluare și examinare din sistemul educațional românesc. Documentul semnaleză faptul că performanța elevilor este evaluată prin examene naționale de o calitate și fiabilitate foarte mare. Performanța se concentrează însă pe rezultatele școlare și nu pe abilitățile existente sau pe competențele dezvoltate pe parcursul școlarității. Nealinierea practicilor de evaluare la curriculum generează o subminare a dezvoltării competențelor prin raportarea practicilor de predare și învățare la sistemul de evaluare, mai precis, la rezultatele obținute la examenele naționale.

Echipa OCDE a constatat că standardele de învățare incluse în curriculum nu dețin rolul central pe care ar trebui să îl aibă în sistemul de învățământ. În timpul interviurilor cu cadrele didactice realizate pe durata studiului, nu s-a făcut nicio referire la modul în care aceste standarde ghidează planificarea orelor sau cum influențează evaluarea la clasă ori feedbackul oferit elevilor. Prin contrast, în țări precum Noua Zeelandă, standardele de învățare fac parte integrantă din curriculumul predat, dar „în România, se pare că profesorii au o înțelegere limitată privind diferențele dintre vechiul și noul curriculum, mai ales în ceea ce privește implicațiile abordării centrate pe competențe a noului curriculum pentru practica pedagogică și evaluativă”²⁷.

Analiza aspectului 2.1. *Alinierea evaluării elevilor la obiectivele de învățare ale noului curriculum* a generat următoarele recomandări:

23 Adrian Stoica (coord), *Criterii de notare pentru clasa a VIII-a* – Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului; Serviciul Național de Evaluare și Examinare, București, 2004, p. 6.

24 <https://lege5.ro/Gratuit/geztsobvgi/evaluarea-rezultatelor-invatarii-lege-1-2011?dp=gq2tomrwha3ts>

25 Institutul de Științe ale Educației, versiune de lucru, 2015.

26 *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculum național. Document de politici educaționale*. Institutul de Științe ale Educației, versiune de lucru, 2015, p. 36.

27 OCDE și UNICEF, *Studii OCDE privind evaluarea și examinarea în domeniul educație. România 2017*, p.95

- Dezvoltarea standardelor curriculare de învățare în domeniile de bază, mai precis scris, citit și matematică, pentru ca acestea să devină niște repere cheie în evaluarea de la clasă și cea externă, sprijinind alinierea la curriculum.
- „Aceasta ar trebui să includă exemple concrete de lucrări ale elevilor, care să ilustreze așteptările naționale. Folosirea scalelor actuale de punctare la clasă pentru a stabili niveluri de performanță în cadrul standardelor naționale de învățare ar ajuta, de asemenea, cadrele didactice să coreleze standardele cu propria lor activitate de la clasă și să creeze un limbaj comun pentru descrierea performanței”²⁸.
- Utilizarea evaluărilor naționale de la clasele a II-a și a VI-a în scopul consolidării standardelor de învățare.
- „Evaluările naționale vizează competențele de bază ale noului curriculum, putând constitui un mod util de a comunica standardele stabilite și de a încadra corect performanțele individuale ale elevilor în baza acestora. Pentru aceasta, însă, evaluările trebuie însoțite de îndrumare cu privire la modul în care trebuie interpretată activitatea elevilor, în concordanță cu standardele de învățare. Raportarea rezultatelor trebuie, de asemenea, aliniată la standardele de învățare astfel încât profesorii, elevii și părinții să înțeleagă clar măsura în care un elev stăpânește competențele de bază și orice eventuale decalaje și dificultăți de învățare”²⁹.
- Stabilirea clară a organismului guvernamental responsabil de dezvoltarea continuă a standardelor de învățare pentru a asigura că se acordă prioritate acestei activități.
- „Indiferent de agenția care preia această responsabilitate, va fi esențial să existe o strânsă colaborare între ISE și CNEE, precum și o finanțare adecvată”³⁰.

7. În documentul strategic pus în dezbatere publică în 2019³¹, cu privire la actualizarea curriculumului național sunt listate ca principale tendințe în politicile educaționale centrarea pe formarea de competență și evaluarea centrată pe standarde: „sistemele educaționale democratice și descentralizate asigură egalitatea de șanse și personalizarea traseelor de învățare printr-o evaluare care are la bază standarde de performanță și niveluri de atingere a acestora”³².

Referitor la relația competență - standard documentul precizează: „competența (cheie s.n) se află în continuă formare-exersare-dezvoltare; acest proces este realizat la diferite niveluri de performanță, exprimate prin standarde curriculare de învățare”³³.

De asemenea, este punctată relația curriculum-evaluare din perspectiva evaluării competențelor și din prisma celor două tipuri de evaluare: **evaluarea curentă**, la clasă, proiectată și realizată de cadrul didactic, cu formele sale: inițială/ predictivă, continuă/formativă și sumativă, respectiv, **evaluări și examene naționale**, proiectate și realizate de instituții specializate; de obicei, cu caracter sumativ (la final de cicluri educaționale). Documentul delimitează conceptual relația dintre standardele curriculare și evaluarea curentă. Astfel pentru îmbunătățirea evaluărilor la clasă, interne, sunt necesare, la nivel de politică educațională, de o serie de condiții:

- **formularea standardelor curriculare de învățare** care să orienteze profesorii în determinarea pragurilor de achiziții pe care le urmăresc la elevi;
- stabilirea, la nivelul fiecărei discipline a standardelor de performanță sub forma unui **număr de praguri** (niveluri de realizare) ale acestor competențe deoarece programa formulează competențele dezirabile pentru nivelul funcțional (mediu);
- **asocierea standardelor de performanță cu scale de notare**, sisteme de punctaje sau alte modalități de convertire din exprimări calitative în formă cantitativă (numerică, alfabetică, prin calificative);
- **colaborare între experții în curriculum și experții în evaluare** în vederea trasării reperelor de evaluare pe baza standardelor curriculare/de performanță.

8. Documentul *Raport România Educată*³⁴, în capitolul V.5. *Curriculum și evaluare centrate pe competențe* propune o serie de obiective și măsuri de îmbunătățire a evaluării performanțelor școlare dintre care remarcăm:

a) **Obiectiv**. Analiza, monitorizarea și evaluarea periodică a curriculumului aplicat și a celui realizat, în vederea realizării unor intervenții ameliorative, bazate pe date

28 *Ibidem* pp. 92-93.

29 *Ibidem* p. 93

30 *Ibidem* p.94

31 *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*, București, 2020 (MO. Nr. 151 bis/15.II.2021)

32 *op.cit.*, p.10

33 *op.cit.*, p.21

34 *Raport România Educată*, 14.06.2021, <http://www.romaniaeducata.eu/wp-content/uploads/2021/07/Raport-Romania-Educata-14-iulie-2021.pdf>

Măsuri: „Va fi elaborat un cadru de referință pentru sistemul de evaluare, care să ia în considerare și evaluarea la nivelul clasei, alături de evaluarea la nivel național și care să definească în mod sistematic rolurile acestora. Vom susține parcurgerea unor etape specifice pentru fiecare evaluare: crearea specificațiilor testului, elaborarea și revizuirea itemilor, elaborarea standardelor de evaluare, elaborarea testului, analiza itemilor și pilotarea acestora cu un accent prioritar pe analiza statistică și psihometrie. La baza acestui demers, va sta *IRT (Item Response Theory)* care are multiple avantaje față de *CTT (Classical Test Theory)* și reprezintă, la ora actuală, un standard profesional atât pentru evaluările naționale, cât și pentru cele internaționale (*PISA, TIMSS, PIRLS, ICILS, NAEP etc.*). În condițiile unei evaluări care este fundamentată științific, raportată la standarde internaționale valide și care oferă contextul unei evaluări juste, putem avea încredere în scoruri/ punctaje individuale, definite/ acordate în funcție de scopul urmărit. Când rezultatele evaluărilor devin comparabile, atât în cadrul unei aceleiași școli, cât și între școli, putem avea o mai bună înțelegere cu privire la eficiența sistemului și nevoia de intervenții ameliorative viitoare”³⁵.

b) **Obiectiv:** Elaborarea unor standarde și a unor descriptori corespunzători scalelor de notare folosite în evaluarea elevilor și utilizarea lor pentru compararea rezultatelor școlare și pentru creșterea încrederii societății în sistemul de notare din școli. Utilizarea acestora inclusiv pentru recunoașterea învățării formale și informale.

Măsuri: „Formarea unor grupuri de lucru pe discipline, arii curriculare sau interdisciplinare care să elaboreze standarde de performanță și descriptori de performanță, corelați cu programele elaborate pe discipline/module/ interdisciplinar și cu scalele de notare adoptate pentru disciplinele respective; pilotarea, pe un număr de școli implicate voluntar, a standardelor și descriptorilor elaborați. Revizuirea propunerilor și elaborarea versiunilor finale;

Pregătirea cadrelor didactice în vederea utilizării eficiente a standardelor și a descriptorilor de performanță. Încurajarea folosirii standardelor de performanță în practica didactică”³⁶.

³⁵ *Ibidem*, p. 83.

³⁶ *Ibidem*, p. 87.

II. Repere în elaborarea standardelor și a descriptorilor de performanță pentru disciplina Educație muzicală

În realizarea standardelor de evaluare a performanței școlare și a descriptorilor de performanță:

- a) am avut ca element central de raportare la competențele vizate de disciplina educație muzicală ****Programa școlară pentru disciplina Educație muzicală. Clasele a V-a – a VIII-a*, aprobată prin OMEN 3393/28.02.2017;
- b) am valorificat viziunea curriculară prezentată în documentele de politici educaționale analizate în capitolul anterior: *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*, București, 2020 (MO. Nr. 151 bis/15.II.2021) respectiv, obiectivele și măsurile propuse de *Raportul România educată*;
- c) am luat în considerare *competențele-cheie* care stau la baza disciplinei³⁷: **competența de sensibilizare și exprimare culturală**, respectiv elemente din **competența de literație** și **competența personală, socială și de a învăța să înveți**.

Competență de sensibilizare și exprimare culturală implică înțelegerea și respectul față de modalitățile în care ideile și semnificațiile sunt exprimate și comunicate creativ în culturi diferite, printr-un registru artistic și prin alte forme culturale. Se referă și la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea propriilor idei și a sensului apartenenței la un spațiu cultural sau al rolului în societate a actului cultural, într-o varietate de forme și contexte.

Competență de literație se referă la capacitatea de a identifica, de a exprima, a crea și a interpreta concepte, sentimente, fapte și opinii, oral și în scris, cu ajutorul suportului vizual, auditiv și digital, în diverse contexte și la diverse discipline. Aceasta presupune abilitatea de a comunica și de a interacționa în mod eficace, adecvat și creativ cu ceilalți. Dezvoltarea literației reprezintă baza pentru continuarea învățării și a interacțiunii lingvistice. În funcție de context, competențele de literație pot fi dezvoltate în limba maternă, în limba de școlarizare și/sau în limba oficială dintr-o țară sau regiune.

Competență personală, socială și de a învăța să înveți presupune reflectarea asupra propriei persoane, gestionarea eficientă a timpului și a informației, a lucra în mod constructiv cu ceilalți, reziliență și managementul propriei învățări și al carierei. Totodată, se referă la a face față incertitudinilor și complexității, a învăța să înveți, a susține propria stare de bine fizică și emoțională, a menține sănătatea fizică și mentală, a empatiza și a gestiona conflicte într-un context incluziv și stimulat.

- d) am avut ca reper *Profilul absolventului*³⁸:

Sensibilizare și exprimare culturală	<ul style="list-style-type: none">– Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal– Realizarea de lucrări creative folosind diverse medii, inclusiv digitale, în contexte școlare și extra-școlare– Participarea la proiecte și evenimente culturale organizate în contexte formale sau non-formale
Comunicare în limba maternă	<ul style="list-style-type: none">– Căutarea, colectarea, procesarea de informații și receptarea de opinii, idei, sentimente într-o varietate de mesaje ascultate/ texte citite– Exprimarea unor informații, opinii, idei, sentimente, în mesaje orale sau scrise, prin adaptarea la situația de comunicare– Participarea la interacțiuni verbale în diverse contexte școlare și extrașcolare, în cadrul unui dialog proactiv
A învăța să înveți	<ul style="list-style-type: none">– Formularea de obiective și planuri simple de învățare în realizarea unor sarcini de lucru– Gestionarea timpului alocat învățării și monitorizarea progresului în realizarea unei sarcini de lucru– Aprecierea calităților personale în vederea autocunoașterii, a orientării școlare și profesionale

- e) am operaționalizat definiția competenței și a componentelor sale conform *Reperelor pentru proiectarea, actualizare și evaluarea Curriculumului Național. Cadrul de referință al curriculumului național* – „o competență se manifestă printr-un set de atitudini față de sarcina asociată și care, prin motivație și interese, angrenează ansamblul

37 ***Ministerul Educației Naționale, *Documentul de politici curriculare „Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național”*, p. 23.

38 https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/12/Profilul-de-formare-al-absolventului_final.pdf, p. 5.

de abilități și cunoștințe, respectiv seturile de capacități cognitive, emoționale și fizice care pun în acțiune comportamente specifice, contextualizate de sarcină și rol³⁹. Reținem astfel că formarea unei competențe nu presupune reducerea importanței conținutului, a aspectelor teoretice. Mai mult decât atât competența nu se opune cunoștințelor, ci reușește să dinamizeze, datorită dimensiunii procesuale, conținuturile proprii unui domeniu, în activități care motivează elevul să se implice la nivel superior din punct de vedere cognitiv. De asemenea, conținuturile învățării menționate în programă „reprezintă achiziții de bază prin care se urmărește formarea competențelor”⁴⁰, iar acestea sunt componente ale competenței.

Astfel în lectura programei în vederea elaborării standardelor de evaluare a performanței școlare a elevilor atenția nu a fost direcționată spre „ce se învață”, ci spre rezultatul, spre finalitățile disciplinei menționate în cadrul competenței.

În acest sens, competența 1. *Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale* este formată, de exemplu, dintr-un set de cunoștințe (ceea ce știe și înțelege elevul: elemente de scris-citit, elemente de limbaj muzical), de abilități (cum folosește ceea ce știe în interpretarea unui fragment muzical vocal sau instrumental) și de atitudini (cum se raportează la propria persoană, la ceilalți și la lume). Dar într-un curriculum centrat pe formarea de competențe este de la sine înțeleasă miza abilității metacognitive⁴¹ ca element transversal, ce însumează predarea integrată, dimensiunea procesuală prin oferirea de feedback, contextualizarea permanentă, crearea a unor rutine prin formarea, dezvoltarea, exersarea și extinderea unor abilități și atitudini.

În aceste contexte sunt necesare anumite detalieri conceptuale:

- **Cunoștințele** reprezintă un ansamblu de informații factuale, conceptuale, procedurale; idei, teorii validate și care sprijină înțelegerea unei discipline sau a unui domeniu de cunoaștere.
- **Abilitățile** reprezintă utilizarea cunoașterii existente în vederea obținerii unor rezultate;
- **Atitudinile** descriu modalități de raportare la idei, persoane sau situații.

f) am analizat structura internă a competențelor raportându-ne la taxonomiile cognitive: (taxonomia lui Bloom⁴² din 1956, Costa din 1991 (*Levels of Thinking*), Webb, 1995 (*Depth of Knowledge*), Hess, 2009 (*Cognitive Rigor Matrix*)), pe care le-am adaptat pentru disciplina noastră:

RECUNOAȘTERE:

- Nivel 1: recunoaște sau localizează vocabularul muzical: elementele de notație muzicală, timbrul instrumental.
- Nivel 2: recunoaște sau localizează concepte de teorie muzicală, curente și stiluri muzicale; creația anumitor compozitori.

ÎNȚELEGERE:

- Nivel 1: identifică și înțelege terminologia muzicală;
- Nivel 2: înțelege, explică și discută despre anumite concepte muzicale și relația dintre muzică și celelalte arte;
- Nivel 3: înțelege, explică și discută aspecte legate de interpretarea unei lucrări muzicale; ascultă muzică folosind proceduri specifice (audiție muzicală activă);

APLICARE:

- Nivel 1: folosește cunoștințe muzicale de bază (elemente de notație muzicală, timbralitate);
- Nivel 2: folosește cunoștințe muzicale de bază în interpretarea și audierea unui fragment muzical;
- Nivel 3: aplică un concept într-un context nou; revizuieste interpretarea audierea unui fragment muzical pentru a observa înțelesul sau progresia ideilor muzicale;
- Nivel 4: ilustrează (oral sau în scris) conținutul afectiv și ideatic al unei lucrări muzicale interpretate sau audiate

ANALIZĂ:

- Nivel 1: identifică și analizează elementele muzicale de bază;
- Nivel 2: clasifică/compară concepte muzicale în diferite moduri; face diferența dintre tipologia genurilor și ansamblurilor muzicale studiate;

39 ****Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Document de politici educaționale*, Institutul de Științe ale Educației, aprobat în 2020, p. 17 (arhivă on-line).

40 *Ibidem*, p. 28

41 Cf. Harriet Salatas Waters, Wolfgang Schneider (ed.), *Metacognition, Strategy Use, and Instruction*, The Guilford Press, 2010.

42 Hanna Wendall, *The New Bloom's Taxonomy: Implications for Music Education* în *Arts Education Policy Review*, martie, 2007 p. 5

- Nivel 3: analizează cum să aplice anumite abilități metode și tehnici în interpretarea și audierea unui fragment muzical;
- Nivel 4: analizează modul în care metacogniția ajută la înțelegerea unei lucrări muzicale.

EVALUARE:

- Nivel 1: evaluează utilizarea corectă a anumitor elemente de notație muzicală (note, ritm etc.);
- Nivel 2: evaluează utilizarea corectă a anumitor concepte muzicale în interpretare și audierea unor fragmente muzicale cunoscute;
- Nivel 3: evaluează, din perspectivă critică, interpretarea unor fragmente muzicale; autoevaluarea propriei interpretări.

CREAȚIE:

- Nivel 1: improvizează, compune și interpretează fragmente muzicale simple utilizând elemente muzicale de bază;
- Nivel 2: improvizează, compune și interpretează utilizând principii, tehnici și concepte muzicale variate.

Ne-a interesat acest model pentru a putea gândi stadial formarea competenței și pentru a miza la nivelul de expert pe experiență și informații contextuale.

În realizarea standardelor etapele pe care le-am considerat esențiale au fost următoarele:

- menționarea domeniului de conținut;
- menționarea competenței generale;
- prezentarea competențelor specifice;
- prezentarea conținuturilor asociate;
- prezentarea standardelor de evaluare a performanței elevilor asociate competențelor specifice, accentuând ce știe să facă cel mai bine elevul la sfârșitul clasei a V-a și în ce etapă de progres se află competența generală;
- realizarea indicatorilor de performanță, respectiv a unor activități cu diferite grade de reușită a performanței elevului. Astfel au fost gândite patru nivele de performanță: alertă, emergent, funcțional, operațional. Fiecărui nivel îi corespunde un procentaj de realizare a activităților de învățare și un tip de intervenție după cum urmează:
 - 76% – 100% din activități = nivel 4 – maxim-integrat; tip de intervenție: transferare/ aprofundare
 - 51% – 75% din activități = nivel 3 – optim-funcțional; tip de intervenție: întărire/ extindere
 - 26% – 50% din activități = nivel 2 – emergent; tip de intervenție: dezvoltare
 - 0% – 25% din activități = nivel 1 – alertă; tip de intervenție: remediere/ recuperare

Ultimul nivel (nivel 4/ nivel operațional) conduce spre capacitatea cognitivă impusă de competență, dar pune și un grad de profunzime a achiziționării conținuturilor, pe care profesorul trebuie să-l considere optim integrat, automatizat, un nivel înalt de funcționalitate (se aplică contextual, flexibil, poate fi transferat în contexte diverse, inter și transdisciplinare).

III. Educație muzicală – clasa a V-a: Standarde și descriptori de performanță

1. Educație muzicală – clasa a V-a: competențe generale, competențe specifice

Competențe generale⁴³:

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

- 1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice și pe 2 voci
- 1.2. Interpretarea unor fragmente simple instrumentale⁴⁴
- 1.3. Asocierea structurii și mesajului muzical cu gesturi și imagini adecvate

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

- 2.1. Operarea cu intervale simple
- 2.2. Utilizarea unor tonalități și a unor moduri
- 2.3. Operarea cu diverse formule ritmice
- 2.4. Observarea unor procedee componistice

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic.

- 3.1. Perceperea unor noțiuni muzicale prin audiție direcționată
- 3.2. Relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată

43 Cfr. *Programei școlare pentru disciplina Educație muzicală, clasele a V-a – a VIII-a*, aprobată prin OM 3393/28.02.2017.

44 Abordarea interpretării instrumentale va ține cont de dotarea școlii cu instrumente și de competențele profesorului de muzică pentru studiul instrumentelor.

2. Standarde și descriptori de performanță

Competența generală:

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

Competența specifică:

- 1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice;

Domeniu/Unitatea de învățare: INTERPRETARE VOCALĂ (elemente de interpretare vocală - emisie, respirație, frazare; interpretarea unor lucrări muzicale simple, elemente de coordonare a cântului în ansamblu).

Conținuturi asociate:

- respirație,
- emisie vocală,
- profilul melodic (repetare, direcție, mers treptat, salturi);
- legato de expresie;
- notația semnelor de repetiție și a voltelor;
- gesturi dirijorale (tactarea măsurilor, pregătirea intrărilor).

Standard.

- Elevul **recunoaște** principalele gesturi dirijorale (tactarea măsurilor, pregătirea intrărilor);
- Elevul **integrează** în interpretarea vocală a unui cântec, noțiunile de respirație și frazare studiate;
- Elevul **asociază** caracteristicile melodiei studiate cu elementele necesare unei interpretări reușite;
- Elevul **interpretează** expresiv lucrări muzicale simple, individual și în ansamblu, respectând indicațiile dirijorale ale profesorului;
- Elevul **interpretează** expresiv repertoriul de cântece studiat în funcție de caracteristicile lor muzicale și poetice.

Descriptori de performanță:

Domenii de conținut	Element de conținut specific / domeniu de competență	<p style="text-align: center;">Note <5 Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare</p>
CÂNT VOCAL	Interpretare vocală individuală	<p>Interpretează individual cu ajutorul profesorului repertoriul de cântece.</p> <p>Recunoaște cu ajutor anumite elemente de limbaj ce contribuie la realizarea unei interpretări expresive (strofă, refren, tempo etc.).</p> <p>Nu integrează în interpretarea vocală a unui cântec noțiunile de <u>respirație</u> studiate (respectarea în respirație a topicii discursului muzical – motiv, frază, perioadă; respectarea elementelor metrice și expresive – ritm, nuanțe, accent metric/expresiv etc.).</p> <p>Asociază cu ajutor doar anumite caracteristici ale melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite (frazare, respirație etc.).</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>
	Interpretare vocală în ansamblu	<p>Interpretează cu dificultate lucrări muzicale simple (monodice), în ansamblu fără a respecta indicațiile dinamice sau de tempo. Nu respectă indicațiile dirijorale ale profesorului. Înregistrează dificultăți în păstrarea pulsației constante, nu se sincronizează cu colegii.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>

<p style="text-align: center;">Note 5-6 Emergent – Nivel 2 dezvoltare</p>	<p style="text-align: center;">Note 7-8 Funcțional – Nivel 3 întărire / extindere</p>	<p style="text-align: center;">Note 9-10 Operațional – Nivel 4 transferarea/ aprofundare</p>
<p>Interpretează cu ajutorul profesorului sau în grup repertoriul de cântece.</p>	<p>Interpretează independent și în grup repertoriul de cântece.</p>	<p>Interpretează expresiv, independent și în grup repertoriul de cântece respectând caracteristicile muzicale și poetice ale lucrărilor muzicale.</p>
<p>Recunoaște cu ajutor elementele de limbaj care contribuie la realizarea unei interpretări expresive a repertoriului de cântece (strofă, refren, tempo etc.).</p>	<p>Recunoaște independent anumite elemente de limbaj care contribuie la realizarea unei interpretări expresive a repertoriului de cântece (strofă, refren, tempo etc.).</p>	<p>Recunoaște independent toate elementele de limbaj care contribuie la realizarea unei interpretări expresive a repertoriului de cântece (strofă, refren, tempo etc.).</p>
<p>Integrează cu ajutor în interpretarea vocală a unui cântec <u>doar anumite</u> noțiuni de <u>respirație</u> studiate (respectarea în respirație a topicii discursului muzical – motiv, frază, perioadă; respectarea elementelor metrice și expresive – ritm, nuanțe, accent metric/expresiv etc.).</p>	<p>Integrează independent în interpretarea vocală a unui cântec <u>doar anumite</u> noțiuni de <u>respirație și frazare</u> studiate (respectarea în respirație a topicii discursului muzical – motiv, frază, perioadă; respectarea elementelor metrice și expresive – ritm, nuanțe, accent metric/expresiv etc.).</p>	<p>Integrează independent în interpretarea vocală a unui cântec <u>toate</u> noțiunile de <u>respirație și frazare</u> studiate (respectarea în respirație a topicii discursului muzical – motiv, frază, perioadă; respectarea elementelor metrice și expresive – ritm, nuanțe, accent metric/expresiv etc.).</p>
<p>Asociază cu ajutor caracteristicile melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite (frazare, respirație etc.).</p>	<p>Asociază independent <u>doar anumite</u> caracteristici ale melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite (frazare, respirație etc.).</p>	<p>Asociază independent <u>toate</u> caracteristicile lucrării muzicale cu elementele necesare unei interpretări reușite (frazare, respirație etc.).</p>
<p>Identifică, cu ajutor, erorile personale în interpretare.</p>	<p>Identifică independent erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>	<p>Analizează și corectează erorile proprii și ale colegilor în secvențele de interpretare individuală ale acestora.</p>
<p>Interpretează lucrări muzicale simple, în ansamblu. Respectă parțial indicațiile dirijorale ale profesorului. Înregistrează dificultăți în păstrarea pulsației constante pe toată durata cântecului și în sincronizarea cu colegii.</p>	<p>Interpretează lucrări muzicale simple (monodice), în ansamblu, respectând indicațiile dirijorale ale profesorului, sincronizându-se cu colegii. Dificultățile în păstrarea pulsației sunt mai rare, dar sunt prezente.</p>	<p>Interpretează expresiv lucrări muzicale simple (monodice), în ansamblu, respectând indicațiile dirijorale ale profesorului, sincronizându-se cu colegii și păstrând o pulsație constantă.</p>
<p>Identifică cu ajutor erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>	<p>Identifică, parțial, independent, erorile personale în interpretare pe care le poate corecta urmând indicațiile profesorului. Colaborează cu ceilalți colegi din ansamblu pentru a corecta erorile de interpretare.</p>	<p>Identifică, analizează și corectează erorile proprii în secvențele de interpretare în ansamblu. Colaborează cu ceilalți colegi din ansamblu pentru a corecta erorile de interpretare.</p>

Competența specifică:

1.2. Interpretarea unor fragmente simple instrumentale⁴⁵

Domeniu/Unitatea de învățare: INTERPRETARE INSTRUMENTALĂ (elemente de interpretare instrumentală - emisie, respirație, frazare (diferențiat, pentru instrumente de suflat, de coarde, cu claviaturi, de percuție); interpretarea unor lucrări muzicale simple, elemente de coordonare a cântului în ansamblu).

Conținuturi asociate:

- elemente de tehnică instrumentală;
- profilul melodic (repetare, direcție, mers treptat, salturi);
- legato de expresie;
- notația semnelor de repetiție și a voltelor.

Standard:

- Elevul **recunoaște** elementele de tehnică instrumentală de bază specifice instrumentului studiat (digație, emisie, respirație, intonație etc.);
- Elevul **integrează** în interpretarea instrumentală a unei melodii noțiunile de respirație și de frazare studiate;
- Elevul **asociază** caracteristicile melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite;
- Elevul **interpretează** expresiv lucrări muzicale instrumentale simple individual și în ansamblu.

⁴⁵ Abordarea interpretării instrumentale va ține cont de dotarea școlii cu instrumente și de competențele profesorului de muzică pentru studiul instrumentelor.

Descriptori de performanță:

Domenii de conținut	Element de conținut specific / domeniu de competență	Note <5 Alertă – Nivel 1 remediare / recuperare	Note 5-6 Emergent – Nivel 2 dezvoltare
CÂNT INSTRUMENTAL	Interpretare instrumentală individuală	<p>Interpretează cu dificultate doar cu ajutorul profesorului repertoriul de melodii studiate.</p> <p>Nu recunoaște elementele de limbaj care contribuie la realizarea unei interpretări expresive a repertoriului (elemente de structură muzicală- frază, perioadă, tempo etc.).</p> <p>Nu integrează decât cu ajutorul profesorului în interpretarea instrumentală a unei melodii studiate noțiunile de tehnică instrumentală învățate.</p> <p>Nu asociază caracteristicile melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite. Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>	<p>Interpretează cu ajutorul profesorului repertoriul de melodii studiate.</p> <p>Recunoaște cu ajutor elementele de limbaj care contribuie la realizarea unei interpretări expresive a repertoriului (elemente de structură muzicală- frază, perioadă, tempo etc.).</p> <p>Integrează parțial în interpretarea instrumentală a unei melodii studiate noțiunile de tehnică instrumentală învățate. Înregistrează dificultăți în păstrarea pulsației constante pe toată durata melodiei.</p> <p>Asociază cu ajutor caracteristicile melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite. Identifică doar anumite erori personale sau ale colegilor în interpretare.</p>
	Interpretare instrumentală în ansamblu	<p>Nu interpretează lucrări muzicale simple, în ansamblu. Înregistrează dificultăți în păstrarea pulsației constante.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>	<p>Interpretează lucrări muzicale simple, în ansamblu. Înregistrează dificultăți în păstrarea pulsației constante.</p> <p>Identifică cu dificultate și doar cu ajutorul profesorului erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3
întărire / extindere

Interpretează independent repertoriul de melodii studiate.

Recunoaște independent **anumite** elemente de limbaj care contribuie la realizarea unei interpretări expresive a repertoriului (elemente de structură muzicală- frază, perioadă, tempo etc.).

Integrează în interpretarea instrumentală a unei melodii, noțiunile de tehnică instrumentală studiate.

Înregistrează dificultăți în păstrarea pulsației constante pe toată durata cântecului.

Asociază independent caracteristicile melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite.

Identifică și corectează cu ajutor erorile personale sau ale colegilor în interpretare.

Interpretează lucrări muzicale simple, în ansamblu, respectând indicațiile dirijorale ale profesorului. Dificultățile în păstrarea pulsației sunt mai rare, dar sunt prezente.

Identifică independent anumite erori personale în interpretare. Colaborează ocazional cu ceilalți colegi din ansamblu pentru a corecta erorile de interpretare.

Note 9-10

Operațional – Nivel 4
transferarea/ aprofundare

Interpretează independent și expresiv repertoriul de melodii studiat în funcție de caracteristicile lor muzicale.

Recunoaște toate elementele de limbaj care contribuie la realizarea unei interpretări expresive a repertoriului (elemente de structură muzicală- frază, perioadă, tempo etc.).

Integrează corect în interpretarea instrumentală a unei melodii, noțiunile de tehnică instrumentală și frazare studiate păstrând o pulsație constantă.

Asociază independent caracteristicile melodiei cu elementele necesare unei interpretări reușite. Păstrează pulsația constantă.

Identifică și corectează independent erorile personale sau ale colegilor în secvențele de interpretare individuală ale acestora.

Interpretează expresiv lucrări muzicale simple, în ansamblu, respectând indicațiile dirijorale ale profesorului, păstrând o pulsație constantă

Identifică independent și corectează erorile proprii în secvențele de interpretare în grup. Colaborează cu ceilalți colegi din ansamblu pentru a corecta erorile de interpretare.

Competența generală:

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

Competența specifică:

2.1. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în lecturarea și scrierea unor fragmente de piese în Do major și la minor;

Domeniu/Unitatea de învățare: MELODIA (elemente de notație a înălțimii sunetului muzical - portativ, chei, note muzicale; mersul melodic - reprezentare grafică; citirea unui text muzical; gamele *la minor* și *Do major*).

Conținuturi asociate:

- portativ, cheie muzicală;
- notația înălțimilor de note în cheia sol;
- profilul melodic (repetare, direcție, mers treptat, salturi);
- tonul și semitonul;
- gamele Do major și la minor (natural);
- legato de expresie;
- notația semnelor de repetiție și a voltelor.

Standard.

- Elevul **recunoaște** elementele de notație muzicală (portativ, cheie muzicală, notația muzicală în cheia sol, notația semnelor de repetiție și a voltelor);
- Elevul **integrează** în fragmente muzicale simple, elementele de notație muzicală studiate;
- Elevul **identifică** poziția pe portativ a notelor muzicale scrise în cheia sol;
- Elevul **intonează** vocal și cu ajutorul unor claviaturi/software muzicale, sunetele muzicale studiate;
- Elevul **identifică** raporturile matematice dintre sunetele/notele muzicale în termeni de ton și semiton;
- Elevul **recunoaște** caracteristicile gamelor Do major și la minor;
- Elevul **diferențiază** tonurile și semitonurile în intonarea vocală și cu ajutorul unor claviaturi (inclusiv software gratuite disponibile pe telefoane mobile) a gamelor studiate.
- Elevul **diferențiază** mersul treptat și saltul melodic în notația și intonația unor fragmente muzicale;
- Elevul **citește** un text muzical simplu (solfegiu);
- Elevul **asociază** un cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică;
- Elevul **observă** diferențele de expresie a unor piese în tonalitatea majoră comparativ cu tonalitatea minoră.

Descriptori de performanță:

Domenii de conținut	Element de conținut specific / domeniu de competență	<p style="text-align: center;">Note <5</p> <p style="text-align: center;">Alertă – Nivel 1 remediare / recuperare</p>
Elemente de limbaj muzical: NOTAȚIA MUZICALĂ	Cunoașterea elementelor de notație muzicală: portativ, cheie muzicală, note muzicale; notația semnelor de repetiție și a voltelor.	<p>Recunoaște cu ajutorul profesorului elementele de notație muzicală (portativ, cheie muzicală, note muzicale).</p> <p>Nu cunoaște rolul elementelor de notație muzicală.</p> <p>Identifică parțial și notează cu ajutorul profesorului poziția pe portativ a notelor muzicale scrise în cheia sol.</p> <p>Nu poate identifica erorile colegilor.</p>
	Executarea / Interpretarea unor exerciții de recunoaștere și intonare a sunetelor muzicale.	<p>Nu recunoaște auditiv sunetele muzicale.</p> <p>Intonează vocal cu dificultate, doar cu ajutorul profesorului sunetele muzicale studiate.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în interpretare.</p>
Elemente de limbaj muzical: PROFIL MELODIC	<p>Recunoașterea relației dintre sunete în raport de ton/semiton.</p> <p>Recunoașterea și diferențierea tipurilor de mers melodic: treptat, salt.</p>	<p>Nu identifică și notează doar cu ajutorul profesorului, raporturile matematice dintre sunetele/notele muzicale în termeni de ton și semiton.</p> <p>Nu diferențiază tonurile și semitonurile în intonarea vocală a gamelor studiate.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în intonarea gamelor studiate.</p> <p>Diferențiază doar cu ajutorul profesorului mersul treptat și saltul melodic în notația unor fragmente muzicale. Nu poate diferenția mersul treptat și saltul melodic în intonația unor fragmente muzicale.</p> <p>Nu asociază un cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în asocierea unui cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică.</p>
Elemente de limbaj muzical: GAMA DO MAJOR ȘI GAMA LA MINOR	<p>Intonarea gamelor vocal sau cu ajutorul unor claviaturi/softuri digitale.</p> <p>Observarea diferențelor de expresie a unor piese în tonalitatea majoră comparativ cu tonalitatea minoră.</p>	<p>Nu recunoaște caracteristicile gamelor Do major și la minor (tonica, poziția semitonurilor, intervale caracteristice).</p> <p>Nu observă diferențele de expresie a unor piese în tonalitatea majoră comparativ cu tonalitatea minoră.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în compararea celor două tonalități.</p>

Note 5-6

Emergent – Nivel 2
dezvoltare

Recunoaște cu ajutorul profesorului elementele de notație muzicală (portativ, cheie muzicală, note muzicale).

Identifică parțial rolul elementelor de notație muzicală.

Identifică și notează cu ajutorul profesorului poziția pe portativ a notelor muzicale scrise în cheia sol.

Identifică și corectează, cu ajutor, erorile proprii și ale colegilor.

Recunoaște auditiv, cu ajutorul profesorului anumite sunete muzicale.

Intonează vocal cu ajutorul profesorului sau cu ajutorul unor claviaturi/softuri muzicale, sunetele muzicale studiate.

Identifică cu ajutor erorile personale sau ale colegilor în interpretare.

Identifică și notează cu ajutorul profesorului, raporturile matematice dintre sunetele/notele muzicale în termeni de ton și semiton.

Diferențiază cu ajutorul profesorului sau cu ajutorul unor claviaturi (inclusiv softuri gratuite disponibile pe telefoane mobile), tonurile și semitonurile în intonarea vocală a gamelor studiate.

Identifică cu ajutor erorile personale sau ale colegilor în intonarea gamelor studiate.

Diferențiază cu ajutorul profesorului mersul treptat și saltul melodic în notația și intonația unor fragmente muzicale.

Asociază doar cu ajutorul profesorului/indicații suplimentare un cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică.

Identifică cu ajutor erorile personale sau ale colegilor în asocierea unui cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică.

Recunoaște doar cu ajutorul profesorului caracteristicile gamelor Do major și la minor (tonica, poziția semitonurilor, intervale caracteristice).

Observă cu ajutorul profesorului/ cu indicații suplimentare diferențele de expresie a unor piese în tonalitatea majoră comparativ cu tonalitatea minoră.

Identifică doar cu ajutor erorile personale sau ale colegilor în compararea celor două tonalități.

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3
întărire / extindere

Recunoaște independent anumite elementele de notație muzicală (portativ, cheie muzicală, note muzicale).

Identifică cu ajutor din partea profesorului rolul elementelor de notație muzicală.

Identifică și notează (individual sau în situații colaborative) poziția pe portativ a notelor muzicale scrise în cheia sol. Erorile de notație (omisiuni, notații greșite) apar ocazional și nu sunt repetitive.

Identifică independent toate erorile proprii și ale colegilor și oferă soluții de rezolvare corectă, cu ajutor din partea profesorului.

Recunoaște auditiv, cu ajutorul profesorului, sunetele muzicale.

Intonează independent cu mici ezitări, vocal și cu ajutorul unor claviaturi/softuri muzicale, sunetele muzicale studiate și texte muzicale scurte.

Identifică independent, dar numai ocazional erorile personale sau ale colegilor în intonarea gamelor studiate și poate corecta erorile identificate urmând indicațiile profesorului.

Identifică și notează (individual sau în situații colaborative) raporturile matematice dintre sunetele/notele muzicale în termeni de ton și semiton.

Diferențiază independent, cu mici ezitări, tonurile și semitonurile în intonarea vocală a gamelor studiate.

Identifică, parțial, independent, erorile personale sau ale colegilor în intonarea gamelor studiate pe care le poate corecta urmând indicațiile profesorului.

Diferențiază (individual sau în situații colaborative) mersul treptat și saltul melodic în notația și intonația unor fragmente muzicale. Erorile apar ocazional și nu sunt repetitive.

Asociază cu ajutorul unor indicații suplimentare un cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică.

Identifică, parțial, independent, erorile personale sau ale colegilor în asocierea unui cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică.

Recunoaște fără sprijin anumite caracteristici ale gamelor Do major și la minor (tonica, poziția semitonurilor, intervale caracteristice).

Observă independent, unele dintre diferențele de expresie a unor piese în tonalitatea majoră comparativ cu tonalitatea minoră. Erorile apar ocazional și nu sunt repetitive.

Identifică în mod independent, o parte dintre erorile personale sau ale colegilor în compararea celor două tonalități.

Note 9-10

Operațional – Nivel 4
transferarea/ aprofundare

Recunoaște individual/fără ajutor, toate elementele de notație muzicală (portativ, cheie muzicală, note muzicale).

Identifică fără ajutor din partea profesorului rolul tuturor elementelor de notație muzicală..

Identifică și notează fără ajutor poziția pe portativ a notelor muzicale scrise în cheia sol.

Identifică independent erorile proprii și ale colegilor și oferă fără ghidaj sau susținere soluții de rezolvare corectă.

Recunoaște auditiv, independent toate sunetele muzicale.

Intonează independent, cu siguranță fără ezitări, vocal sau cu ajutorul unor claviaturi/softuri muzicale, sunetele muzicale studiate și texte muzicale scurte.

Identifică, analizează și corectează toate erorile proprii și pe acelea ale colegilor în secvențele de intonare a gamelor studiate, fără sprijin din partea profesorului sau colegilor.

Identifică și notează independent raporturile matematice dintre sunetele/notele muzicale în termeni de ton și semiton.

Diferențiază independent, fără ajutor și fără ezitări tonurile și semitonurile în intonarea vocală a gamelor studiate.

Identifică, analizează și corectează erorile proprii și ale colegilor în secvențele de intonare a gamelor studiate.

Diferențiază independent/fără ajutor/fără ezitări mersul treptat și saltul melodic în notația și intonația unor fragmente muzicale.

Asociază independent un cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică.

Identifică, analizează și corectează erorile proprii și ale colegilor în asocierea unui cântec cunoscut cu reprezentarea sa grafică și oferă soluții de rezolvare.

Recunoaște independent toate caracteristicile gamelor Do major și la minor (tonica, poziția semitonurilor, intervale caracteristice).

Observă independent, fără ezitare toate diferențele de expresie a unor piese în tonalitatea majoră comparativ cu tonalitatea minoră.

Identifică, analizează și corectează integral și independent erorile proprii și ale colegilor în compararea celor două tonalități.

Competența specifică:

2.2. Utilizarea notației duratelor (note și pauze) în fragmente muzicale simple;

Domeniu/Unitatea de învățare. RITM (valori de notă și pauze corespunzătoare; semne de prelungire; notația măsurii, termeni de mișcare).

Conținuturi asociate:

- notația duratelor (valori de notă întreagă, doime, pătrime, optime, șaisprezecime) și a pauzelor corespunzătoare;
- legato de prelungire;
- punctul de prelungire;
- măsuri de doi, trei și patru timpi.

Standard:

- Elevul **recunoaște** valorile de notă, pauzele corespunzătoare și semnele de prelungire;
- Elevul **recunoaște** raporturile matematice dintre valorile de note/pauze;
- Elevul **recunoaște** și **notează proporțional** duratele în măsurile de 2, 3 și 4 timpi (notația măsurii, bara de măsură);
- Elevul **identifică** poziția timpilor accentuați în măsurile de 2, 3 și 4 timpi;
- Elevul **integrează** în formule ritmice incomplete sau măsuri de 2, 3, 4 timpi incomplete, valorile de notă și pauze corespunzătoare;
- Elevul **construiește** succesiuni ritmice integrate în măsuri de 2, 3 și 4 timpi (cu folosirea semnelor de prelungire);
- Elevul **interpretează** succesiuni ritmice integrate în măsuri de 2, 3 și 4 timpi (cu folosirea semnelor de prelungire).

Descriptorii de performanță:

Domenii de conținut	Element de conținut specific / domeniu de competență	<p style="text-align: center;">Note <5</p> <p style="text-align: center;">Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare</p>
<p>Elemente de limbaj muzical: NOTAȚIE RITMICĂ</p>	<p>Recunoașterea duratelor/pauzelor corespunzătoare, semne de prelungire.</p>	<p>Recunoaște doar cu ajutorul profesorului valorile de notă, pauzele corespunzătoare și efectul semnelor de prelungire.</p>
	<p>Cunoașterea raporturilor dintre valorile de notă/pauze corespunzătoare.</p>	<p>Nu cunoaște raportul dintre valorile de note/pauze corespunzătoare și nr. de timpi asociați; nu cunoaște efectul semnelor de prelungire asupra duratei muzicale.</p>
<p>Elemente de limbaj muzical: MĂSURA</p>	<p>Identificarea numărul timpilor și poziția timpului/timpilor accentuați. Cunoașterea elementele de notație a măsurii (notația măsurii, bara de măsură)</p>	<p>Identifică cu ajutorul profesorului numărul timpilor în măsură. Nu identifică poziția timpilor accentuați. Notează măsura greșind unul dintre elemente (fie numărul timpilor, fie durata). Nu cunoaște funcția barei de măsură, dar o poziționează greșit.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în identificarea măsurii.</p>
	<p>Notarea proporțională a duratelor în diferite măsuri.</p>	<p>Nu cunoaște notația măsurii și nu realizează decât cu ajutorul profesorului corespondența corectă dintre nr.de timpi existenți într-o măsură și eventuale valori/pauze ce pot completa timpii lipsă.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în completarea măsurilor cu valorile de note potrivite.</p>
<p>Elemente de limbaj muzical: SINTEZA ELEMENTELOR RITM PROPRIU-ZIS ȘI MĂSURĂ</p>	<p>Jocuri de compunere a unor ritmuri (prin diverse combinații ale unor formule ritmice).</p>	<p>Rezolvă doar cu ajutorul profesorului sarcini de compunere a unor ritmuri (prin diverse combinații ale unor formule ritmice).</p> <p>Interpretează doar cu ajutorul profesorului secvențele ritmice rezultate.</p>

	Note 5-6 Emergent – Nivel 2 dezvoltare	Note 7-8 Funcțional – Nivel 3 întărire / extindere	Note 9-10 Operațional – Nivel 4 transferarea/ aprofundare
	Recunoaște cu ajutorul profesorului valorile de notă, pauzele corespunzătoare și efectul semnelor de prelungire.	Recunoaște (individual sau în situații colaborative), fără sprijinul profesorului, majoritatea valorilor de notă, a pauzelor corespunzătoare și respectiv, efectul semnelor de prelungire. Erorile apar ocazional și nu sunt repetitive.	Recunoaște independent, fără ezitări , valorile de notă, pauzele corespunzătoare și efectul semnelor de prelungire.
	Recunoaște doar cu ajutorul profesorului raportul dintre anumite valori de note/pauze corespunzătoare și nr. de timpi asociați; recunoaște cu ajutor efectul semnelor de prelungire asupra duratei muzicale.	Explică în cuvinte proprii raportul dintre valorile de note/ pauze corespunzătoare și nr. de timpi asociați. Explică efectul semnelor de prelungire asupra duratei muzicale. Erorile în localizarea și interpretarea corectă a semnelor de prelungire și a semnificației lor muzicale apar ocazional și nu sunt repetitive.	Explică fără erori și fără sprijin raportul dintre valorile de note/ pauze corespunzătoare și nr. de timpi asociați. Explică fără erori și în mod autonom efectul semnelor de prelungire asupra duratei muzicale.
	Identifică cu ajutorul profesorului numărul timpilor și poziția timpilor accentuați. Notează măsura greșind unul dintre elemente (fie numărul timpilor, fie durata). Poate explica funcția barei de măsură, dar o poziționează greșit.	Identifică independent , numărul și poziția timpilor accentuați din fiecare măsură. Notează și trasează bara de măsură a fiecărui exemplu muzical. Erorile apar ocazional și nu sunt repetitive.	Identifică independent corect și complet numărul și poziția timpilor accentuați din fiecare măsură. Notează corect măsura și trasează corect bara de măsură a fiecărui exemplu muzical.
	Localizează cu dificultate și doar cu ajutorul profesorului erorile personale sau ale colegilor în identificarea măsurii.	Localizează independent doar o parte dintre erorile personale sau ale colegilor în identificarea măsurii.	Localizează independent și corectează integral erorile proprii sau ale colegilor în identificarea măsurii și oferă soluții de rezolvare corectă.
	Recunoaște ocazional notația măsurii și realizează cu ajutorul profesorului (sau în situații colaborative) corespondența corectă între nr. de timpi existenți într-o măsură și eventuale valori/pauze ce pot completa timpii lipsă.	Recunoaște de fiecare dată notația măsurii și realizează independent sau în situații colaborative corespondența între nr. de timpi existenți într-o măsură și eventuale valori/pauze ce pot completa timpii lipsă. Erorile în realizarea corespondenței apar ocazional dar nu sunt repetitive	Recunoaște în mod autonom notația măsurii și realizează independent corespondența corectă între nr. de timpi existenți într-o măsură și eventuale valori/pauze ce pot completa timpii lipsă.
	Identifică cu dificultate și doar cu ajutorul profesorului erorile personale sau ale colegilor în completarea măsurilor cu valorile de note potrivite.	Identifică în mod independent doar ocazional erorile personale sau ale colegilor în completarea măsurilor cu valorile de note potrivite. Are nevoie de sprijin în formularea soluțiilor de rezolvare corectă.	Identifică independent și corectează erorile proprii sau ale colegilor în completarea măsurilor cu valorile de note potrivite.
	Rezolvă în situații colaborative sarcini de compunere a unor ritmuri (prin diverse combinații ale unor formule ritmice). Interpretează cu ajutorul profesorului sau colaborativ secvențele ritmice rezultate.	Rezolvă în situații colaborative jocuri de compunere a unor ritmuri (prin diverse combinații ale unor formule ritmice). Interpretează colaborativ secvențele ritmice rezultate. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive în situațiile colaborative. Frecvența erorilor crește în situațiile de lucru individual.	Rezolvă independent jocuri de compunere a unor ritmuri (prin diverse combinații ale unor formule ritmice). Poate explica opțiunile ritmice selectate pentru realizarea secvenței ritmice. Interpretează independent secvențele ritmice rezultate.

Competența specifică:

2.3. Operarea cu noțiuni de dinamică și timbru muzical

Domeniu/Unitatea de învățare. DINAMICA (nuanțele muzicale, indicații de dinamică muzicală).

Conținuturi asociate:

- termeni de mișcare;
- elemente de dinamică muzicală (nuanțe): *piano, forte, accent, crescendo, decrescendo*.

Standard:

- Elevul **recunoaște** elementele de dinamică și termenii de mișcare;
- Elevul **identifică rolul și funcția** dinamicii și a tempoului în discursul muzical;
- Elevul **identifică modificările expresive rezultate** din schimbarea nuanțelor și a tempoului inițial în piesele muzicale studiate;
- Elevul **diferențiază calitativ** elementele de dinamică și termenii de mișcare în piesele interpretate.

Domeniu/Unitatea de învățare. TIMBRUL MUZICAL (timbrul vocal, timbru instrumental, formații vocale și instrumentale - orchestra simfonică).

Conținuturi asociate:

- elemente de timbralitate: instrumente muzicale ale orchestrei simfonice, diferențe în emisia vocală.

Standard:

- Elevul **identifică** timbrul vocal și instrumental în piesele audiate;
- Elevul **diferențiază timbral** tipurile de ansambluri vocale și instrumentale studiate (coruri pe voci egale/mixte, ansambluri camerale/orchestre de cameră/orchestre simfonice);
- Elevul **observă diferențele timbrale** în cântul vocal (generate de diferite tipuri de emisie).

Descriptorii de performanță:

Domenii de conținut	Element de conținut specific / domeniu de competență	<p style="text-align: center;">Note <5</p> <p style="text-align: center;">Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare</p>
<p>Elemente de limbaj muzical: DINAMICA</p>	<p>Recunoașterea elementelor de dinamică muzicală.</p> <p>Identifică rolului și funcției termenilor de dinamică în discursul muzical.</p>	<p>Recunoaște parțial, doar cu ajutor elementele de dinamică (categorial: nuanțe fixe, nuanțe mobile).</p> <p>Observă și identifică doar cu ajutorul profesorului raporturile dintre termenii de dinamică.</p> <p>Nu diferențiază elementele de dinamică în piesele interpretate și audiate.</p> <p>Identifică doar cu ajutorul profesorului modificările expresive rezultate din schimbarea nuanțelor inițiale în piesele muzicale studiate.</p> <p>Nu identifică rolul și funcția dinamicii în construcția și interpretarea discursul muzical.</p> <p>Nu identifică erorile personale sau ale colegilor în recunoașterea dinamicii utilizate.</p>
<p>Elemente de limbaj muzical: TERMENI DE MIȘCARE</p>	<p>Recunoașterea termenilor de mișcare.</p> <p>Identifică rolului și funcției tempoului în discursul muzical.</p>	<p>Recunoaște cu dificultate, doar cu ajutor termenii de mișcare studiați.</p> <p>Observă și identifică doar cu ajutorul profesorului raporturile dintre termenii de mișcare.</p> <p>Nu identifică tempoul în piesele interpretate și audiate.</p> <p>Identifică doar cu ajutorul profesorului modificările expresive rezultate din schimbarea tempoului inițial în piesele muzicale studiate.</p> <p>Nu identifică rolul și funcția tempoului în construcția și interpretarea discursul muzical.</p>
<p>Elemente de limbaj muzical: TIMBRUL MUZICAL</p>	<p>Cunoașterea / Diferențierea diferitelor categorii timbrale studiate (vocal instrumental, tipuri de ansambluri).</p>	<p>Identifică doar cu ajutorul profesorului timbrul vocal și instrumental în lucrările muzicale audiate.</p> <p>Nu diferențiază timbral, tipurile de ansambluri vocale și instrumentale studiate.</p>

<p style="text-align: center;">Note 5-6 Emergent – Nivel 2 dezvoltare</p>	<p style="text-align: center;">Note 7-8 Funcțional – Nivel 3 întărire / extindere</p>	<p style="text-align: center;">Note 9-10 Operațional – Nivel 4 transferarea/ aprofundare</p>
<p>Recunoaște cu ajutorul profesorului elementele de dinamică (categorial: nuanțe fixe, nuanțe mobile).</p>	<p>Recunoaște independent anumite elementele de dinamică (categorial: nuanțe fixe, nuanțe mobile).</p>	<p>Recunoaște independent toate elementele de dinamică (categorial: nuanțe fixe, nuanțe mobile).</p>
<p>Observă și identifică cu ajutorul profesorului raporturile dintre termenii de dinamică.</p>	<p>Observă și identifică independent raporturile dintre termenii de dinamică. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Observă și identifică independent fără ezitări raporturile dintre termenii de dinamică.</p>
<p>Diferențiază cu ajutorul profesorului elementele de dinamică în piesele interpretate și audiate.</p>	<p>Diferențiază independent elementele de dinamică în piesele interpretate și audiate. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Diferențiază independent, fără ezitări elementele de dinamică în piesele interpretate și audiate.</p>
<p>Identifică cu ajutorul profesorului modificările expresive rezultate din schimbarea nuanțelor inițiale în piesele muzicale studiate.</p>	<p>Identifică independent modificările expresive rezultate din schimbarea nuanțelor inițiale în piesele muzicale studiate. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Identifică independent, fără erori, modificările expresive rezultate din schimbarea nuanțelor inițiale în piesele muzicale studiate.</p>
<p>Identifică cu ajutorul profesorului rolul și funcția dinamicii în construcția și interpretarea discursului muzical.</p>	<p>Identifică independent rolul și funcția dinamicii în construcția și interpretarea discursului muzical.</p>	<p>Identifică și poate explica colegilor rolul și funcția dinamicii în construcția și interpretarea discursului muzical.</p>
<p>Identifică cu dificultate și doar cu ajutorul profesorului erorile personale sau ale colegilor în recunoașterea dinamicii utilizate.</p>	<p>Identifică cu dificultate sau doar parțial erorile personale sau ale colegilor în recunoașterea dinamicii utilizate.</p>	<p>Identifică independent și corectează erorile proprii sau ale colegilor în recunoașterea dinamicii utilizate.</p>
<p>Recunoaște parțial, cu ajutorul profesorului termenii de mișcare studiați.</p>	<p>Recunoaște independent, termenii de mișcare studiați. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Recunoaște independent, fără ezitări termenii de mișcare studiați.</p>
<p>Observă și identifică cu ajutorul profesorului raporturile dintre termenii de mișcare.</p>	<p>Observă și identifică independent raporturile dintre termenii de mișcare. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Observă și identifică independent, fără ezitări raporturile dintre termenii de mișcare.</p>
<p>Identifică doar cu ajutorul profesorului tempoul în piesele interpretate și audiate.</p>	<p>Identifică independent cu mici ezitări tempoul în piesele interpretate și audiate.</p>	<p>Identifică independent, fără ezitări tempoul în piesele interpretate și audiate.</p>
<p>Identifică cu ajutorul profesorului modificările expresive rezultate din schimbarea tempoului inițial în piesele muzicale studiate.</p>	<p>Identifică independent sau cu ajutorul profesorului modificările expresive rezultate din schimbarea tempoului inițial în piesele muzicale studiate. Ocazional are nevoie de sprijinul profesorului. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Identifică independent modificările expresive rezultate din schimbarea tempoului inițial în piesele muzicale studiate.</p>
<p>Identifică cu ajutorul profesorului rolul și funcția tempoului în construcția și interpretarea discursului muzical.</p>	<p>Identifică în mod autonom rolul și funcția tempoului în construcția și interpretarea discursului muzical.</p>	<p>Identifică și poate explica colegilor rolul și funcția tempoului în construcția și interpretarea discursului muzical.</p>
<p>Identifică cu ajutorul profesorului timbrul vocal și instrumental în lucrările muzicale audiate.</p>	<p>Identifică independent timbrul vocal și instrumental în lucrările muzicale audiate. Ocazional are nevoie de sprijinul profesorului. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Identifică independent, fără ezitări timbrele vocale și instrumentale în lucrările muzicale audiate.</p>
<p>Diferențiază timbral, parțial cu ajutorul profesorului tipurile de ansambluri vocale și instrumentale studiate.</p>	<p>Diferențiază timbral, fără ajutorul profesorului cele mai multe dintre tipurile de ansambluri vocale și instrumentale studiate. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.</p>	<p>Diferențiază timbral, tipurile de ansambluri vocale și instrumentale studiate.</p>

Competența generală:

3. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

Competența specifică:

3.1. Descrierea stărilor și ideilor generate de audierea unor lucrări muzicale

Domeniu/Unitatea de învățare: ELEMENTE DE RELAȚIONARE A MUZICII CU CONTEXTUL CULTURAL (discuții libere asupra conținutului afectiv și ideatic al unor lucrări; imaginarea unui interviu cu un compozitor).

Conținuturi asociate:

- elemente de relaționare a muzicii cu contextul cultural în care a fost creată;
- audiție muzicală.

Standard.

- Elevul **ascultă activ** lucrările muzicale propuse spre audiție;
- Elevul **numește** titlul și autorul lucrărilor audiate;
- Elevul **relatează** 1-2 informații despre lucrare/autorul lucrărilor audiate;
- Elevul **identifică** structura generală a lucrării audiate;
- Elevul **identifică** în audiția muzicală elementele de limbaj studiate (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc);
- Elevul **identifică** din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), informații despre lucrările muzicale audiate;
- Elevul **utilizează** informațiile obținute în urma documentării integrându-le în diferite contexte creative (ex. interviu cu un compozitor);
- Elevul **corelează elementele de limbaj muzical identificate** în textul muzical cu starea / caracterul / conținutul afectiv și ideatic al lucrării;
- Elevul **argumentează** propriile idei legate de conținutul afectiv și ideatic al unor lucrări folosind un limbaj de specialitate.

Descriptori de performanță:

Domenii de conținut	Element de conținut specific / domeniu de competență	<p style="text-align: center;">Note <5</p> <p style="text-align: center;">Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare</p>
<p>Aspecte culturale eteronomice și interdisciplinare</p>	<p>Audierea unor lucrări muzicale.</p>	<p>Ascultă lucrările muzicale propuse spre audiție. Numește doar titlul sau doar autorul lucrărilor audiate. Relatează doar cu ajutorul profesorului 1-2 informații despre lucrare/autorul lucrărilor audiate.</p> <p>Nu identifică structura generală a lucrării audiate (strofă/refren, succesiunea și relația dintre frazele și perioadele muzicale etc.).</p> <p>Nu identifică în audiția muzicală elementele de limbaj studiate (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc).</p>
	<p>Identificarea conținutului afectiv și ideatic al lucrărilor muzicale.</p>	<p>Identifică doar cu ajutor din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), informații parțiale despre lucrările muzicale audiate.</p> <p>Nu utilizează informațiile obținute în urma documentării în vederea integrării acestora în diferite contexte creative (ex. interviu cu un compozitor).</p> <p>Nu corelează elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu starea/caracterul/conținutul afectiv și ideatic al lucrării.</p> <p>Nu exprimă idei legate de conținutul afectiv și ideatic al lucrărilor audiate</p>

Note 5-6

Emergent – Nivel 2
dezvoltare

Ascultă lucrările muzicale propuse spre audiție.
Numeste cu ajutorul titlului și autorului lucrărilor audiate.

Relatează cu ajutorul profesorului 1-2 informații despre lucrare/autorul lucrărilor audiate.

Identifică cu ajutorul profesorului structura generală a lucrării audiate (strofă/refren, succesiunea și relația dintre frazele și perioadele muzicale etc.).

Identifică doar cu ajutorul profesorului în audiția muzicală elementele de limbaj studiate (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc).

Identifică cu ajutor din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), informații **parțiale** despre lucrările muzicale audiate.

Utilizează doar cu ajutorul profesorului informațiile obținute în urma documentării integrându-le în diferite contexte creative (ex. interviu cu un compozitor).

Corelează doar cu ajutorul profesorului sau în situații colaborative elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu starea/caracterul/conținutul afectiv și ideatic al lucrării.

Exprimă cu ajutorul profesorului idei legate de conținutul afectiv și ideatic al lucrărilor audiate.

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3
întărire / extindere

Ascultă activ lucrările muzicale propuse spre audiție.

Numeste titlul și autorul lucrărilor audiate.

Relatează independent cu mici 1-2 informații despre lucrare/autorul lucrărilor audiate. Ocazional face erori mici dar nu le repetă.

Identifică independent structura generală a lucrării audiate (strofă/refren, succesiunea și relația dintre frazele și perioadele muzicale etc.). Ocazional face erori mici dar nu le repetă.

Identifică independent în audiția muzicală elementele de limbaj studiate (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc). Ocazional mai are nevoie de sprijinul profesorului. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.

Identifică independent, din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), informații despre lucrările muzicale audiate. Ocazional mai are nevoie de sprijinul profesorului. Nu distinge întotdeauna între ideile principale (informațiile de bază) și cele secundare (aspecte informaționale contextuale). Informațiile identificate pot conține omisiuni sau erori pe care nu le sesizează.

Utilizează mai ales cu ajutorul profesorului sau colaborativ informațiile obținute în urma documentării integrându-le în diferite contexte creative (ex. interviu cu un compozitor).

Corelează predominant cu ajutorul profesorului sau în situații colaborative elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu starea/caracterul/conținutul afectiv și ideatic al lucrării.

Exprimă în fraze simple propriile idei legate de conținutul afectiv și ideatic al lucrărilor audiate. Ocazional mai are nevoie de sprijinul profesorului. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.

Note 9-10

Operațional – Nivel 4
transferarea/ aprofundare

Ascultă activ lucrările muzicale propuse spre audiție.

Numeste titlul și autorul lucrărilor audiate.

Relatează independent fără ezitări 1-2 informații despre lucrare/autorul lucrărilor audiate.

Identifică independent fără ezitări structura generală a lucrării audiate (strofă/refren, succesiunea și relația dintre frazele și perioadele muzicale etc.).

Identifică independent în audiția muzicală elementele de limbaj studiate (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc).

Identifică independent din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), informații despre lucrările muzicale audiate. Localizează corect ideile principale și cele contextuale în fluxul informațional. Sesizează erorile și omisiunile.

Utilizează independent sau colaborativ informațiile obținute în urma documentării integrându-le în diferite contexte creative (ex. interviu cu un compozitor).

Corelează independent elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu starea/caracterul/conținutul afectiv și ideatic al lucrării.

Argumentează propriile idei legate de conținutul afectiv și ideatic al lucrărilor audiate folosind un limbaj de specialitate.

Competența specifică:

3.2. Relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată

Domeniu/Unitatea de învățare: ELEMENTE DE FOLCLOR (tradiții, obiceiuri, dansuri din diverse regiuni geografice).

Conținuturi asociate:

- elemente de relaționare a muzicii cu contextul cultural în care a fost creată;
- elemente de folclor (tradiții, obiceiuri, dansuri din diferite regiuni geografice).

Standard:

- Elevul **recunoaște** contextul istoric în care lucrările muzicale studiate au fost create;
- Elevul **observă** relevanța contextului istoric al anumitor lucrări muzicale studiate în relație cu elementele de limbaj identificate în audiție sau interpretare (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc);
- Elevul **identifică** din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), informații despre lucrările muzicale audiate;
- Elevul **corelează elementele de limbaj muzical identificate** în textul muzical cu contextul istoric al lucrării studiate;
- Elevul **argumentează** propriile idei legate de relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată folosind limbaj de specialitate.

Descriptori de performanță:

Domenii de conținut	Element de conținut specific / domeniu de competență	Note <5 Alertă – Nivel 1 remediere / recuperare
Aspecte culturale eteronome și interdisciplinare	Experimentarea unor dansuri din diverse arii geografice. Observarea relevanței contextului cultural și istoric al anumitor lucrări.	Identifică doar cu ajutorul profesorului contextul cultural și istoric în care lucrările muzicale studiate au fost create. Nu observă relevanța contextului istoric al anumitor lucrări muzicale studiate în relație cu elementele de limbaj identificate în audiție sau interpretare (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc). Nu corelează elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu contextul istoric al lucrării studiate. Nu exprimă idei legate de relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată.
	Realizarea unor prezentări publice ale unor lucrări muzicale	Identifică doar cu ajutorul profesorului din sursele propuse de acesta (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), informații parțiale despre lucrările muzicale audiate. Nu utilizează informațiile obținute în urma documentării/audiției muzicale în scopul integrării lor în diferite contexte creative (ex. prezentarea publică a unei lucrări).

Note 5-6

Emergent – Nivel 2
dezvoltare

Identifică cu ajutorul profesorului contextul cultural și istoric în care lucrările muzicale studiate au fost create.

Observă doar cu ajutorul profesorului relevanța contextului istoric al anumitor lucrări muzicale studiate în relație cu elementele de limbaj identificate în audiție sau interpretare (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc).

Corelează doar cu ajutorul profesorului elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu contextul istoric al lucrării studiate.

Exprimă cu ajutor idei legate de relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată folosind limbaj uzual.

Identifică cu ajutorul profesorului din sursele propuse de acesta (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), **informații parțiale** despre lucrările muzicale audiate.

Utilizează doar cu ajutorul profesorului informațiile obținute în urma documentării/audiției muzicale integrându-le în diferite contexte creative (ex. prezentarea publică a unei lucrări).

Note 7-8

Funcțional – Nivel 3
întărire / extindere

Identifică independent contextul cultural și istoric în care lucrările muzicale studiate au fost create. Erorile sunt ocazionale și nu sunt repetitive.

Observă cu sprijin suplimentar din partea profesorului sau în contexte colaborative relevanța contextului istoric al anumitor lucrări muzicale studiate în relație cu elementele de limbaj identificate în audiție sau interpretare (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc).

Corelează cu ajutorul profesorului sau colaborativ elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu contextul istoric al lucrării studiate. Are nevoie ocazional de ajutorul profesorului sau să lucreze colaborativ cu alți elevi pentru a realiza corelațiile.

Exprimă în fraze simple propriile idei legate de relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată folosind limbaj de specialitate. Ocazional apar erori în exprimare care nu sunt repetitive.

Identifică toate informațiile relevante despre lucrările muzicale audiate din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), lucrând doar ocazional în mod independent. Frecvent are nevoie de ajutorul profesorului sau de contexte colaborative de lucru.

Utilizează cu ajutorul profesorului sau în contexte colaborative informațiile obținute în urma documentării/audiției muzicale integrându-le în diferite contexte creative (ex. prezentarea publică a unei lucrări).

Note 9-10

Operațional – Nivel 4
transferarea/ aprofundare

Identifică independent, fără ezitare, contextul cultural și istoric în care lucrările muzicale studiate au fost create.

Observă independent relevanța contextului istoric al anumitor lucrări muzicale studiate în relație cu elementele de limbaj identificate în audiție sau interpretare (profilul melodic al melodiei, dinamică, tempo, timbru, etc).

Corelează individual sau colaborativ elementele de limbaj muzical identificate în textul muzical cu contextul istoric al lucrării studiate.

Argumentează propriile idei legate de relaționarea muzicii cu contextul cultural în care a fost creată folosind limbaj de specialitate.

Identifică independent din sursele propuse de profesor (ex. titlul lucrării, surse digitale sau bibliografice), toate informațiile relevante despre lucrările muzicale audiate.

Utilizează individual sau în contexte colaborative informațiile obținute în urma documentării/audiției muzicale integrându-le în diferite contexte creative (ex. prezentarea publică a unei lucrări).

IV. Metodologia procesului de elaborare a standardelor și descriptorilor de performanță

Proiectul de realizare a standardelor curriculare (derulat de către profesori din comunitatea MERITO extinsă, sub umbrela Fundației Romanian Business Leaders) s-a desfășurat conform următoarei metodologii:

Etapa intuitivă – septembrie 2020 – februarie 2021

1. Analiza documentelor din cadrul curriculumului (profilul absolventului, competențele-cheie, programe școlare etc.)
2. Documentare referitoare la metodologia de realizare a standardelor/descriptorilor
3. Analiza detaliată a standardelor realizate în cadrul curriculumului altor sisteme
4. Analiza descriptorilor în funcție de competențele din curriculum, realizând un fond inițial de lucru

Etapa calitativă – februarie 2021 – aprilie 2022

1. Analiza abilităților elevilor pentru a verifica dacă metalimbajul din curriculum este transferat în actul predării și evaluării
2. Activitatea grupurilor de lucru:
 - a. repartizarea descriptorilor pe competențe și scrierea propriu-zisă;
 - b. trierea descriptorilor în funcție de complexitatea impusă de abilitățile cognitive și de dificultatea conținuturilor;
 - b. verificarea alături de specialiști a clarității exactității și pertinentei descriptorilor și a standardelor;
 - c. consultarea profesorilor/practicienilor în vederea verificării pragurilor de notare (profesori de gimnaziu din unități școlare din urban mare, urban mic, rural mare, rural mic).

Etapa cantitativă – mai – octombrie 2022

1. Realizarea de seminare on-line pentru informarea profesorilor din eșantionul reprezentativ asupra modului de lucru cu standardele și cu descriptorii
2. Realizarea procedurii de feedback prin chestionare către profesori, interviuri/anchete realizate cu profesorii
3. Realizarea de evaluări formative și sumative (în format digital) și prelucrarea datelor obținute prin revizuirea grilelor, a pragurilor
4. Analizarea contextelor în care pot fi utilizate standardele și a modului de realizare a baremelor

Etapa de interpretare – octombrie – martie 2023

1. Colectarea feedbackului și rescrierea descriptorilor
2. Dezbateri cu specialiști și practicieni
3. Publicarea standardelor în formă finală
4. Prezentarea în seminare online de informare a profesorilor
5. Crearea unui pachet cu evaluări (digitale) în sprijinul aplicării lor

BIBLIOGRAFIE

1. *** *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2012.
2. *** *Legea educației naționale 1/2011*.
3. *** Ministerul Educației Naționale, Consiliul Național pentru Curriculum, *Curriculum Național pentru învățământul obligatoriu. Cadru de referință*, București, 1998.
4. *** Ministerul Educației Naționale, *Documentul de politici curriculare „Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național”*, www.e-consultare.gov.ro/w/documentul-de-politici-curriculare-repere-pentru-proiectarea-si-actualizarea-curriculumului-national
5. *** OCDE și UNICEF - *Studii OCDE privind evaluarea și examinarea în domeniul educației. România 2017*.
6. *** *Profilul de formare al absolventului* https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/12/Profilul-de-formare-al-absolventului_final.pdf
7. *** *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*, București, 2020 (MO. Nr. 151 bis/15.II.2021)
8. *** <http://ro.literaryframework.eu/>
9. American Educational Research Association, American Psychological Association, National Council on Measurement in Education, *Standards for educational and psychological testing*, American Psychological Association, Washington DC, 1999.
10. Andronache, Daniel, *Proiectarea curriculară centrată pe competențe: perspective analitice și investigative*, Editura Universității din București, 2014.
11. Borzea, Popovici, Anca, *Integrarea curriculară și dezvoltarea capacităților cognitive*, Editura Polirom, Iași, 2017.
12. Ciobanu, Ștefania-Roxana, Rațiu, Bogdan, „Standardele în Curriculum de Limba și literatura română”, în *Journal of Romanian Literary Studies*, nr. 24/2021.
13. Cizek, G. J., „Reconsidering standards and criteria”, în *Journal of Educational Measurement*, nr. 30(2)/1993.
14. Cizek, J. Gregory; Bunch, B. Michael, *Standard setting: A guide to establishing and evaluating performance standards for tests*, Sage Publications, USA, 2007.
15. Crețu, Carmen, *Teoria curriculumului și conținuturile educației*, Editura Universității “Al.I.Cuza”, Iași, 2000.
16. Cristea, Sorin, *Evaluarea instruirii în cadrul procesului de învățământ: strategii, metode, procedee și instrumente*, Didactica Publishing House, București, 2019.
17. Cucos, Constantin, *Pedagogie*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2014.
18. Hughes, Arthur, *Testing for Language Teachers*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.
19. Ionescu, Miron; Bucos, Mușata (coord.). *Tratat de didactică modernă, ed. a II-a, revizuită*, Editura Paralela 45, Pitești, 2017
20. Kane, Michael, „Validating the performance standards associated with passing scores”, în *Review of Educational Research*, 64(3)/1994.
21. Messick, S., „Standards-based score interpretation: establishing valid grounds for valid inferences”, în *Research Report Series*, 1994, pp. 291-305, disponibil la <https://doi.org/10.1002/j.2333-8504.1994.tb01630.x>
22. Potolea, Dan; Toma, Steliana; Borzea, Anca (coord.), *Coordonate ale unui nou cadru de referință al curriculumului național*, Centrul Național de Evaluare și Examinare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2012.
23. Stoica, Adrian (coord.), *Criterii de notare pentru clasa a VIII-a*, Editura Sigma, București, 2004.
24. Stoica, Adrian, *Evaluarea curentă și examenele*, București, 2001, disponibil <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/3909>.
25. Walberg, Herbert J.; Haertel, Geneva D., *The International Encyclopedia of Educational Evaluation*, Pergamon Press, Oxford-New York-Seoul-Tokyo, 1990.
26. Waters, Harriet Salatas; Schneider, Wolfgang (ed.), *Metacognition, Strategy Use, and Instruction*, The Guilford Press, 2010.
27. Wendall, Hanna, *The New Bloom’s Taxonomy: Implications for Music Education în Arts Education Policy Review*, martie, 2007.

Cuprins

PREFAȚĂ	3
CUVÂNT-ÎNAINTE	4
ARGUMENT	5
I. STANDARDE DE PERFORMANȚĂ. DELIMITĂRI CONCEPTUALE.....	6
II. REPERE ÎN ELABORAREA STANDARDELOR ȘI A DESCRIPTORILOR DE PERFORMANȚĂ PENTRU DISCIPLINA EDUCAȚIE MUZICALĂ	13
III. EDUCAȚIE MUZICALĂ – CLASA A V-A: STANDARDE ȘI DESCRIPTORI DE PERFORMANȚĂ.....	16
1. EDUCAȚIE MUZICALĂ – CLASA A V-A: COMPETENȚE GENERALE, COMPETENȚE SPECIFICE.....	16
2. STANDARDE ȘI DESCRIPTORI DE PERFORMANȚĂ.....	17
• COMPETENȚA GENERALĂ 1.....	17
• COMPETENȚA GENERALĂ 2.....	25
• COMPETENȚA GENERALĂ 3.....	37
IV. METODOLOGIA PROCESULUI DE ELABORARE A STANDARDELOR ȘI DESCRIPTORILOR DE PERFORMANȚĂ.....	44
BIBLIOGRAFIE.....	45

Valorizăm, în mod deosebit, coerența și unitatea modelului de analiză și explicitare a descriptorilor, o adevărată „carcasă” generativă, exemplară și euristică ca instrument, care este atentă atât la elementele comune ale disciplinelor dar și la cele specifice. Oricum, autorii au vizat - și au ajuns - la claritate și abordare sistemică, certitudine operațională, eficiență aplicativă, maleabilitate și corelare cu specificul unor domenii de conținut sau niveluri de performare școlară. Avem de a face cu o abordare printr-o realistă situație în context, dar și cu o demonstrare a faptului că autorii au nu doar conștiința necesității decelării unor conduite integrative la elevi (cunoștințe, atitudini, valori), ci și o înțelegere a modului în care standardele ar trebui să fie interconectate în cadrul curriculumului cu celelalte componente, pentru a putea realiza progresul elevilor, evaluarea formativă și sumativă în mod obiectiv și riguros, dar și pentru o concepție unitară asupra finalităților. E un exemplu de acuitate procedurală, de răspuns optim la niște nevoi pe care doar cei cu expertiza predării concrete o pot deține sau împărtăși.

Prof. univ. dr. Constantin Cucos

Standardele de evaluare prezentate se constituie ca un nou început, într-o nouă etapă în care construim, mai sistematic, cultura evaluării atât în rândul cadrelor didactice, cât și la nivelul societății. A funcționa în baza unor repere care să jaloneze parcursul și evoluția elevilor, a informa părinții cu privire la „conținutul” competenței copiilor lor, a construi relația de co-responsabilizare educațională în dezvoltarea elevilor, pe baza informațiilor oferite de standardele de evaluare sunt câteva avantaje certe pe care utilizarea acestui instrumentar evaluativ le aduce în relația școală – familie și școală – societate.

Lector univ. dr. Oana Moșoiu

Oferind un cadru bine gândit – bazat pe adaptarea structurii interne a competențelor din taxonomiile cognitive importante la specificul disciplinei Educație muzicală –, proiectul de față poate sprijini cadrele didactice în demersul de atingere a performanței în procesul de învățare, datorită celor patru niveluri de performanță pe care autoarele le stabilesc (*alertă, emergent, funcțional, operațional*). Fundamentarea teoretică, bine documentată, și deplina concordanță cu actualele programe școlare asigură demersului inițiat de colectivul de cadre didactice accesibilitatea punerii în aplicare. Totodată, elaborarea acestor standarde de evaluare a performanței școlare la disciplina Educație muzicală, contribuie la realizarea unei aprecieri unitare la nivel sistemic, explicite și transparente, pe deplin lămuritoare pentru principalii actanți ai procesului educativ (profesor și elev), precum și pentru părinții elevilor.

Prof. univ. dr. habil. Elena CHIRCEV

978-606-8681-52-8

5 948492 310571